

Izšla ob 4 zjutraj

Stane mesečno 7-50 Din
za inozemstvo 18- -

Oglasi po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravištvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Baravska ulica
št. 1. Tel. št. 22.

Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri pošt. čekov.
zavodu št. 11.842.

Današnja številka «Jutra» obsega osem
strani in stane 1 Din.

Ljubljana, 10. maja.

Naše politično življenje se razvija v težkem ovzdušju. Jugoslovansko ljudstvo je brez one državne in kulturne tradicije, ki je drugim narodom izvor notranje discipline in politično-moralnega ravnotežja. Nismo se še dovolj privadili položaju svobodnih državljanov, mnogi izmed nas se še ne zavedajo, da svoboda ni prostost od vsake obveze in dolžnosti napram družbi, narodu, državi in strastnost naših političnih bojev ne priznava granic nacijske solidarnosti. Ponosni angleški Right or Wrong, my country je nam skoro nepoznan...

Tem večja je zato dolžnost vseh tistih, ki delujejo v javnem življenju, da vzgajajo narod k politični treznosti in državljanski razsodnosti in v lasti časopisje v naši mladi državi nosi v tem oziru večjo odgovornost, nego pri marsikaterem drugem narodu. Toda na žalost je naša žurnalistika v mnogem oziru popolnoma primitivna. Brez znanja in izkušenosti, brez čuta za veliko odgovornost pred narodom so mnogi časopisi le podjetja, ki živijo od zločinske špekulacije na instinkte mas. Bobneča fraza in nizkotna kleveta je rokodelsko orodje žurnalistov, ki kakor poličen pes napada in grize vsakogar in vse, kar se ji zdi, da bo v bralcu vzbudilo občutke zlobnega zadoščenja ali perversnega zgražanja. Čim verneje in poštenjeje služijo veliki nacijski ideji, čim pridnejši in uspešnejši si pri delu za našo državo, čim manj se daš odstrašiti od težav našega mladega državnega življenja, čim trdnjeje drži svojo puško, da je, kakor mnogi drugi, ne vržeš v koruzo — tem bolj računaj na to, da te jugoslovanski revolverski žurnali pobrizgajo z blatom najostudnejših klevet, predstavijo narodu kot lopova; onečastijo tvoje ime. V istih listih pa boš čital jokave tirade, kako pada zaupanje naroda v državo, njene ustanove, njene voditelje, potem ko so popreje spremenili Jugoslavijo v gnojišče, njene državnike in najodličnejše moške pa v tolpo brezvestnih izkoriščevalcev naroda, ljudi brez morale in brez značaja.

Danes postavljamo na sramotni oder slovenski prototip perfidnega revolverskega lista. To je «Jugoslavija», podjetje gospoda Antona Peska. Ta list živi od bujukanja in klevetanja, in vsak dan prinaša novih dokazov o nemoralnosti cele njegove eksistence. Imenuje se «Jugoslavija», pa porabi vsako priliko, da ruje proti edinstvenosti naroda in države, nadeva si ime nadstrankarskega organa, pa še ni napisal objektivne besede o naših političnih zadevah, pravi, da hoče biti zastopnik interesov širokih mas naroda, pa je le advokat male kliše političnih grabežljivcev, pridiguje politično moralo in je sejalce najizkrotnejših klevet in laži, napihuje se v suverenih sodbah o ljudeh, stvareh in razmerah, pa ne ve nič in ne zna nič, zatrjuje, da je napreden, a vsak hip se izda, da tajno služi klerikalizmu. Toda to so stare resnice in mi bi ne imeli povoda, da jih baš sedaj ponavljamo na tem mestu. Danes smo dolžni opozoriti pošteno napredno slovensko javnost na vrsto konkretnih slučajev, ki do golega razkrivajo nemoralnost one žurnalistike, ki je zbrana okoli Peskovih organa in nam v jasni luči kažejo metode, ki so tipične za revolverske liste. Slučaji so sodniki ugotovljeni in slika je torej avtentična.

Našim čitateljem je znana strastna gonja starega Protiča proti prvaku demokratske stranke ministru Pribičeviću v takozvani Hercigonjini aferi. Protičevi članki so bili tako spretno sestavljeni, da se tožba ni dala takoj formulirati. Med tistimi listi, ki so bili najglasnejši v svojem ogorčenju, da Pribičević ne gre takoj pred sodišče, je bil Peskov list. Pribičević je lopov, ne upa si pred sodnike, njegova krivda je jasna, z njim vred so moralno in politično upropaščeni vsi njegovi prijatelji — tako se je glasil reifen «Jugoslavije». V nedeljo 26. marca je Peskov list objavil v skoraj štirih kolonah strahovito obkrožnico proti ministru Pribičeviću. Obkrožnica je Protičeve očitke, iznesel nove difamacijske obtožbe proti Pribičeviću ter emfatično vzkliznil, da si «mož ne upa pred sodnike». Vsako zvgoz s tem «kriminálnim tipom» proglasa «Jugoslavija» za sramotno in v pozni moralničarske sodnika zahteva izločitev Pribičevića iz javnega življenja, z njim vred pa tudi njegovih »zaveznikov» slovenskih demokratov.

Seja narodne skupščine

VPRAŠANJE URADNIŠKE PRAGMATIKE

Beograd, 10. maja. (Izv.) Na današnji seji narodne skupščine je odgovoril minister za konstitucijo dr. Trifković na upit poslanca dr. Rejsnerja, zakaj se dosedaj ni bila predložena narodni skupščini službena pragmatika za državne uradnike, da se to dosedaj ni moglo zgoditi ker proučuje še ministrski komitet elaborat strokovne komisije o službeni pragmatiki. Čim konča ta komitet svoje delo, se predloži pragmatika narodni skupščini. Poslanec dr. Rejsner je izjavil,

da se zadovoljuje z odgovorom ministra, opozarjal pa je na nujnost rešitve tega vprašanja, ki se je pokazala tudi o priliki reduciranja uradništva, ki je skoraj neizvedljivo, dokler nimamo službene pragmatike.

Skupščina je nato prešla na dnevni red in izvolila nekatere odbore za proučevanje raznih vprašanj. Seja je bila ob 7. uri zaključena. Prihodnja seja se vrši jutri dopoldne ob 10. uri.

Definitivna odobritev ameriškega posojila

SKLEP MINISTRskega SVETA.

Beograd, 10. maja. (Izv.) Ministrski svet je imel danes sejo, na kateri je razpravljalo o posojilnih ponudbah. Definitivno je sprejeta ponudba ameriške bančne skupine Vanderlipove National City Banc skupno s kanadsko skupino Bler 100 milijonov dolarjev. Vlada je pooblastila finančnega ministra dr. Kumanudija, naj stilizira končno redakcijo nakar bo pogodba podpisana v dveh do treh dneh. Vse ostale ponudbe so bile kot nesprejemljive odklonjene. Posojilo se izplača po kurzu 86; obrestovanje znaša 8 odst., amortizacijska doba pa znaša 50 let.

Čim bo posojilo podpisano, nam stavi Američani takoj na razpolago 10 milijonov dolarjev v gotovini, 15 milijonov za investicije. Ostala vsota se izda v obrokih po dispozicijah naše vlade.

Po seji ministrskega sveta sta posetila ministra dr. Trifković in Kumanudij ministrskega predsednika Pašića, ki sta ga obvestila o sklepu vlade. G. Pašić je v vsem soglašal s storjenimi ukrepi in izrazil svoje veselje nad doseženim uspehom in nado, da bo posojilo blagodejno vplivalo na razvoj našega gospodarstva.

Takoj po podpisu bo predložila vlada kreditno pogodbo v odobrenje Narodni skupščini.

PRED KONSTITUIRANJEM NOVIH OBLASTI

Beograd, 10. maja. (Izv.) Poslanec Kukovec se je danes informiral pri merodajnih državnih čimteljih, kako stališče zavzemajo glede izvedbe zakona o administrativni razdelitvi države. Dobil je odgovor, da bodo v najkrajšem času postavljeni v vsaj državi veliki župani in razpisane volitve za samoupravne oblasti.

DIVJANJE FAŠISTOV NA REKI

Bakar, 10. maja. (Izv.) Sinoči so na Reki fašisti podvzeli iz nepoznanega razloga «kazensko ekspedicijo» ter ujeli naše podanike Brudiča in Diraža v prisotnosti karabinjerjev, so ju pretepli in odvedli na karabinjersko postajo v Zemet, kjer so ju zadržali v zaporu. Razen tega so ujeli v Družicah učiteljskega kandidata iz Kastva Dragotina Blečiča ter ga istotako pretepli s pomočjo karabinjerjev in alpinov. Pohode so nadaljevali fašisti vso noč. Ljudstvo se je iz strahu zapiralo v svoje domove. Stanje Blečiča je tako opasno, da je zelo dvomljivo, ali bo ostal pri življenju.

Minister Pribičević je vložil tožbo proti Protiču, vložil pa jo je tudi proti odgovornemu uredniku «Jugoslavije» Zorku Fakinu.

Tik pred Veliko nočjo je izšla Šusteršičeva brošura. Klerikali so bili kakor brez uma. Obupno so skušali spraviti javno diskusijo na drugi tir. Peskov organ se je izkazal kot izvrsten zaveznik. Dne 14. aprila je objavil uvodnik, ki pred napredno javnostjo dviga ogorčeno obtožbo proti ministru Zerjavu, da je tajni zaveznik proganjenega izdajnika in «največjega škodljivca slovenske napredne kulture, kar jih je rodila naša zemlja». Dr. Zerjav in njegovi prijatelji pripravljajo Šusteršičev povratek.

Minister Zerjav je vložil tožbo proti odgovornemu uredniku «Jugoslavije» Zorku Fakinu.

Dne 7. aprila je Peskov list obtožil, zopet v uvodniku, načelnika socialnega skrbstva Ribnikarja kot «prezreptanta slovenskega političnega židovstva» ter namignil, da je kot šef mestne aprovizacije za časa vojne obogatel.

Gosp. Ribnikar je vložil tožbo proti odgovornemu uredniku «Jugoslavije» Zorku Fakinu.

Obetal si se torej trije veliki procesi, vsak za seboj od največjih političnih posledic. Pred ljubljanskim sodiščem bi se dovršila usoda ministra Pribičevića, ugotovila od Peskovega organa tolikrat ogorčeno obsojena «politična nemoralna» ministra Zerjava, razkrinkala propadlost načelnika Ribnikarja. Opravilo bi se bilo, kakor je «Jugoslavija» napisala, «veliko čiščenje», s katerim prične sanacija naše države. Pomen procesa je moral biti tem večji, ker se je imel postaviti pred sodišče v osebi odgovornega urednika sam glavni urednik «Jugoslavije», torej šef lista, oseba, ki ne nosi le formalno, temveč celo politično in moralno odgovornost za vse-

ZAKON O DELAVSKEM ZAVAROVANJU PODPISAN

Beograd, 10. maja. (Izv.) Ministrski svet je podpisal zakon o zaščiti delavcev in o delavskem zavarovanju. Zakon bo prihodnje dni objavljen v Službenih Novinah.

ITALIJANSKI KRALJ OBIŠČE BENETKE IN TRST

Benetke, 10. maja. (Izv.) Italijanski kralj dospe dne 15. t. m. semkaj in bo ostal tu še 16. in 17., da si ogleda razstave in industrijsko pristanišče. Obisk je zasebnega značaja. Iz Benetk odpotuje kralj v Rim. Dne 21. pa bo na krovu ladje «Camillo Cavour» odpotoval v Trst. Program kraljevega potovanja še ni natančno znan. Po zadnjih vesteh pride kralj v Trst sam, brez kraljice in prinčeznje Jolande.

ŽENSKA OKLOFUTALA PRELATA

Rim, 10. maja. (Izv.) Včeraj je neka ženska sredi ceste oklofutala prelata Fabrijia, ki je šel v Vatikan. Prelat je izjavil, da ženske ne pozna. Huda ženska je pobegnila.

ino svojega žurnala. Gospod Fakin je pa še več. On je letočasno tudi politična osebnost. Narodno-socialna stranka ga je poslala v svoje načelstvo ter ga izvolila za svojega glavnega tajnika in nedavno je bil v tem svojstvu oficijelni politični adjutant v Ljubljani se mudječega senatorja Klofača. Pred sodnike bo torej stopil mož, ki se je zavedal svoje žurnalistične in politične pozicije, ko je objavil senziacionalne obtožbe proti državlnikom in politikom, katerih moralna obsodba pred sodnijo bi neizogibno bila pričetek velikega preobrata v celi politični situaciji naše države.

Toda sodniki so zaman klicali gospoda Fakina. Bil je pogumen dovolj, nositi odgovornost, ko se je iz uvodnikov in člankov Peskovnega lista širil smrad klevete, umaknil pa se je strahopetno, ko je bilo treba reči: Obtožil sem, evro dokazov. Gospod Fakin je zbežal ter se skril v kotiček, ki ga je zakon, dopuščajoč izgovor «nisem čital», pripravil malim sicerdakterjem in odkoder ga bo sedaj izvelkel okrajni sodnik, da ga našeška radi uredniške neumnosti. Kdo veruje glavnemu uredniku, da ne čita najvažnejših političnih člankov in celo uvodnikov svojega lista?

Gospod Fakin je s svojim dejanjem sam izvršil smrtno obsodbo nad Peskovim listom, izvršil je tudi moralni samomor. O tem obveščamo javnost. Ne dvomimo, da bo v polnem obsegu pritrldila sodbi, ki jo je izrekel gosp. Fakin. Zaupamo tudi v čistotni čut stranke, ki je s imenom svojega glavnega tajnika vezana na to sramotno afero, da bo s energično gesto presekal nevdržno stanje, ki jo moralno upropašča. Ne dvomimo končno, da bo tudi novinarska organizacija skušala oprati z obličja slovenske žurnalistike blato, ki ga je nanj nabrizgala novinarska brezvestnost.

Poostriitev ruskih zahtev

PO NALOGU MOSKOVSKJE VLADE. — ODGODITEV IZROČITVE SPOMENICE.

Genova, 10. maja. (Izv.) Za danes zjutraj napovedana izročitev ruskega odgovora na zavezniško spomenico je bila v splošno presenečenje odgodena. Po Čičerinovem nalogu je izjavil eden izmed njegovih tajnikov novinarjem, da je v teku noči dospel iz Moskve preko Berlina brzozavni nalog, da se morajo nekatere točke v ruskem odgovoru, kakršnega je predlagala delegacija, še poostriiti. Baje se je moskovska vlada odločila k temu koraku z ozirom na razne nemire, ki so izbruhnili v zadnjih dneh po provincah in ki so bili po mnenju sovjetov zaneteni iz zapadne Evrope. Zato zahteva sovjetska vlada, da sme Rusija pristati na uklenjenje boljševiške propagande v inozemstvu le, ako se tudi zapadne države obvežejo, da ne bodo niti direktno, niti indirektno podpirale kakršnekoli proti sovjetskemu režimu naprjene propagande.

Nadaljnja poostritev se tiče člena 7. zavezniške spomenice. Ruska vlada izjavlja, da ne more pristati na načelno priznanje privatne lastnine, tudi ne za inozemce. Praktičen izhod naj najde posebna izvedeniška komisija, ki naj pride po zaključku genovske konference v Rusijo.

Sovjetska vlada se ne more odreči načelni pravici socializacije premoženja, ker bi to kršilo tudi suverenost ruske države.

Tudi glede kreditnih zahtev, ki jih veže Rusija na priznanje carskih dolgov, zahteva moskovska vlada točnejših obveznosti s strani zaveznikov.

Na podlagi teh iz Moskve dospelih novih instrukcij se je ruska genovska delegacija sestala danes zjutraj v Santi Margheriti k seji, da sestavi novo besedilo svojega odgovora. Pogajanja so trajala do 13. ure, nakar je poiskal Čičerin italijanskega zunanjega ministra Schanzerja, da ga obvesti o spremembi ruskega odgovora. Ko je Schanzer zaznal za poostritev ruskih zahtev, je izjavil, da smatra te nove zahteve za nesprejemljive. Izjavil je, da jih ne bi odklonil le Francija in Belgija, ampak gotovo tudi Anglija in je zato predlagal Čičerinu, naj spomenice za enkrat še ne izroči. Čičerin je na ta predlog pristal.

Popoldne in zvečer so se vrstile nato konference italijanskih in angleških iz-

vedencev, da prouče ruske predloge in poskusijo najti kompromis, predno se ruska spomenica formalno izroči. Predlogi te konference se bodo predložili Rusom, da jih vstavijo v svojo spomenico. Ako tega ne bodo storili, jo bodo izročili nespremenjeno, kakor so jo sestavili po zadnjih navodilih iz Moskve; v tem slučaju pa je računati z novo akutno krizo konference.

FRANCOSKI MINISTRSKI SVET.

Pariz, 10. maja. (Izv.) O včerajšnjem ministrskem svetu poroča «Cahlogramm»: Poincaré je podrobno poročal o posvetovanjih glede ruskega memoranda. Sporočil je, da mu je Theunis zagotovil, da Belgija ne bo sprejela kompromisa o načelnih podlagah sedanjih pogajanj. Ako pa bi se to vendar zgodilo, je Poincaré za to, da Francija tudi, ako ostane oamajlena, ne bi podpisala memoranda. Ministrski svet je soglasno odobril to stališče.

POSVETOVANJE NEVTRALCEV.

Genova, 10. maja. (Izv.) Danes dopoldne je bilo v Rapallu posvetovanje nevtralcov, ki želijo, da se med seboj sporazumejo, preden dospe ruski odgovor. Del japonske delegacije je danes zapustil Genovo.

AMERIKA SOGLAŠA Z RUSKO POLITIKO KONFERENCE

London, 10. maja. (Izv.) Reuterjev urad poruča, da se je na včerajšnji seji kabineta izrazilo splošno mnenje, da se politika zaveznikov v Genovi proti sovjetom v glavnem strinja s politiko Zedinjenih držav. Izrazilo se je upanje, da se bo v Genovi našla rešitev vseh problemov, ki jo bo mogla sprejeti tudi Amerika. Zopet se je poudarjalo, da morajo ostati načela, ki so se še tolikokrat označila kot pogoji za vzpostavitev odnošajev s Rusijo, neizpremenjena.

Danes popoldne se je v oficijelnih krogih govorilo, da bosta Anglija in Amerika skupno nastopali, da ščitita ameriške interese v Rusiji. Glede tega se je baje že dosegel sporazum med vlada obeh držav.

Usoda v Genovo poslanih spomenic

Genova, 10. maja. (Izv.) Zastopniki držav, ki so sklicale genovsko konferenco, so se danes dopoldne sestali v kraljevi palači pod predsedstvom De Facte, da proučijo več proglasov, izjav in priporočil, ki so bila poslana podkomisiji prve komisije, in da ugotovijo, ako se te zadeve na programu konference in ali se more konference baviti s temi zadevami. Sklenilo se je, da se izločijo od razprave proglaši Georgije, Armenije in Azerbajdžana, ker ta ozemlja ne spadajo k Evropi. Ista usoda čaka nato angorske vlade. Vprašanja glede sklepov varšavske sanitetne konference, glede Vzhodne Galicije, Litvanske, madžarskih manjšin in razna po Bolgarih predložena vprašanja se bodo predložila podkomisiji politične komisije.

Francija in reparacije

Pariz, 10. maja. (Izv.) Kakor se je moralo pričakovati, se je včerajšnji ministrski svet bavil tudi s reparacijskim vprašanjem in s terminom 31. maja. Poincaré je poročal o položaju. Izjavil je, da je vsako popuščanje zaveznikov glede nadzoredva nemških finan ne nemogoče. Kakor poročajo nekateri jutranji listi, je Poincaré izjavil, da je dolžnost Francije priti tudi separatno akcijo proti Nemčiji, ako bi reparacijska komisija dne 31. maja sporočila zavezniškim vladam, da Nemčija ni izpolnila zahtev komisije.

Nezaupnica avstr. finančnemu ministru

Dunaj, 10. maja. (Izv.) Finančni oidek narodne skupščine je danes s 14 proti 12 glasovom sprejel od socialnih demokratov vložen predlog, ki izreka finančnemu ministru dr. Gürtlerju, ki je naredbenim potom povabil dodatke na carine, nezaupnico. Za predlog so glasovali tudi Velenemci. Po tej seji se je sestel krščansko-socialni klub. Dr. Gürtler je nato odšel k zveznemu kancelarju dr. Schoberja ter mu podal svojo demisijsko. Najbrže bo dr. Schober sam prevzel finančno ministrstvo. Za časa njegove odsotnosti v Genovi pa bo vodil to ministretvo najstarejši sekcijski načelnik,

Finančni odbor

Beograd, 10. maja. (Izv.) V finančnem odboru je danes podal dr. Veljković svoj ekspozé o dohodkih letošnjega budžeta. Obrazložil je razloge, radi katerih je nemogoče povisati obstoječe neposredne davke. Razlogi so deloma ekonomski, ker je nemogoče, obtežiti še bolj našo industrijo, ki že sedaj plačuje 30 odst. svojih dohodkov. So pa tudi še politični razlogi. Nemogoče je obtežiti srbskega kmetu še s povisanim zemljiškim davkom, ker še ni dobil vojne odškodnine. To bi se moglo storiti še le, kadar bo izplačana ta odškodnina, ker bi se sicer le množilo nezadovoljstvo. Dr. Veljković je mišljenja, da treba iz budžeta abstrahirati dolgove zadnjih let, ter da se imajo na ta način v redni budžet postaviti samo redni dohodki in izdatki. Za izravnano dolgov iz prejšnjih let pa treba postaviti poseben budžet. Finančni odbor je pristal na ta predlog, ker je nemogoče, da se redni budžet tako obteži z dolgotrajno, ki so posledice svetovne vojne in ki bi preveč obteževali davčno moč naroda.

Dr. Veljković je potem še omenjal blagotvorne posledice zunanega posojila v pogledu sanacije naših financ, če se bo posojilo plodonosno upotrebljavalo. Celokupni državni dohodki znašajo 5 milijard 950.000.000 Din. K tej vsoti pa še niso pristihi dohodki carine na luksuzno blago, s katero bi se povečali dohodki države za približno 150 milijonov.

Državni izdatki še niso urejeni, ker ministrstvo sanbračaja še ni dogotovilo svojega proračuna.

VPRAŠANJE MEZD ŽELEZNIŠKIH DELAVCEV.

Beograd, 10. maja. (Izv.) Vprašanje ureditve mezd železniških delavcev se je zadnje dni poostriilo, ker finančni minister zahteva povisane voznihih tarifov na železnici predno pristane na zvišanje mezd. Prometni minister je izjavil na interpellacijo poslanca Kukovca, da je on zahteval povisane delavskih mezd železniških delavcev brez ozira na povisane železniških tarifov ter da je tudi vpsstavil potrebno vsoto v proračun svojega resorta. O tem vprašanju bo razpravljal na eni prihodnjih seji finančni odbor, povodom razprave o budžetu prometnega ministrstva

Ljudsko štetje v Italiji

Italijanski listi objavljajo provizorična poročila o rezultatih zadnjega ljudskega štetja, ki se je izvršilo v Italiji dne 1. decembra 1921. leta. Za enkrat imamo na razpolago pregled po provincah, iz katerega so razvidne zelo zanimive podrobnosti o gibanju prebivalstva tekom zadnjih deset let.

Prebivalstvo Italije v starih mejah je doseglo dne 1. decembra 1921 število 37.270.493. V istih mejah se je našlo v 1911. letu 34.671.377 ljudi; našli so tedaj lani 2.599.116 ljudi več nego pri štetju l. 1911. V zadnjem desetletju se je tedaj italijansko prebivalstvo pomnožilo za 2-6 milijona, kar znači 7-8 odstotni prirastek. To so vsekako nepričakovano visoke številke.

Tak napredek, kakor ga je izkazalo italijansko ljudsko štetje, se ni pokazal v nobeni izmed držav, ki so se udeležile svetovne vojne. Kljub vojnim izgubam in kljub epidemiji španske influence, ki je zahtevala tudi tu velike žrtve, se je prebivalstvo Italije v vojnem desetletju pomnožilo za več nego kdajkoli od l. 1801., ko se je pričelo splošno ljudsko štetje. Vse ostale države, ne izjemši severoameriške Unije, so izkazale slabši napredek, nekatero celo nazadovanje — v prvih med slednjimi se nahaja, kakor znano, Jugoslavija.

Kot vzroke nepričakovanega ljudskega porasta navajajo italijanski komentariji, dejstvo, da se je v vojnih letih ustavilo izseljevanje v tujino, zlasti v Ameriko, da se je mnogo bivših izseljencev za vojne vrnilo domu in da se po vojni še ni pričelo obširnejše izseljevanje na novo.

Podrobnejši podatki za posamezne province so sledeči:

Piemont	3.394.395	— 0'88
Lombardija	5.109.868	+ 6-67
Ligurija	1.309.917	+ 9-41
Benečija (stare meje)	3.952.703	+ 12'06
Emilija	2.952.774	+ 10-18
Toskana	2.829.712	+ 5-01
Marke	1.149.537	+ 5-15
Umbrija	730.671	+ 7-20
Rim-Lacij	1.515.807	+ 16-38
Abruzzi	1.437.498	+ 4-14
Kampanja	3.577.063	+ 8-00
Apulija	2.333.595	+ 9-55
Potenza Basilicata	467.812	+ 1'01
Kalabrija	1.502.451	+ 7-15
Sicilija	4.134.336	+ 12-58
Sardinija	866.352	+ 1-64

(Prva številka znači prebivalstvo leta 1921., druga pa prirastek, oz. nazadovanje v odstotkih v primeri z ljudskim štetjem l. 1911.)

Prebivalstvo anektiranih dežel Tridentske in Julijske Benečije znaša 1.564.691; naši viri samo pripominjajo, da se ne razlikuje mnogo od rezultata avstrijskega štetja l. 1910.

Cela Italija ima 38.835.184 prebivalcev.

Letošnji vojaški nabori

Letošnji redni nabor za mesto Ljubljano se vrši v dobi od 14. do 20. junija v »Mestnem domu«. Začetek uradovanja ob delavnikih ob 7. uri zjutraj, ob nedeljah in praznikih ob 1. uri popoldne. K naboru pridejo: vsi leta 1902 rojeni mladenci, ki so se v dobi od 23. januarja do 23. februarja 1922 zglasili za nabor v »Mestnem domu«; vsi leta 1898, 1899, 1900 in 1901 rojeni naborniki, ki pri lanskem naboru niso bili sposobni; vsi leta 1890 in 1891 rojeni moški, ki v bivši Avstro-Ogrski niso bili nikdar potrjeni in plačujejo vojaško takso ali so za to zglašeni; vsi leta 1872 do 1897 rojeni moški, ki se lani v dobi od 18. junija do 17. septembra iz kateregakoli razloga niso zglasili v »Mestnem domu«; vsi vojni obvezniki redne vojske in obeh pozivov narodne vojske, ki bi mislili, da so postali nesposobni za daljno osebno vojaško službo.

Vsi navedeni obvezniki se pozovejo k naboru s posebnimi pozivi, in sicer se napravijo pozivi za obveznike rojene leta 1902, na podlagi zglastive od 23. januarja do 23. februarja 1922, ostalim obveznikom pa se je radi zabeleže in naprave poziva z izkazili o domovinstvu (domovnica, delavska, poselska knjižica) v dobi od 15. do 31. maja osebno zglasti v mestnem vojaškem uradu v »Mestnem domu« po nastopnem redu: dne 15. in 16. maja letnik 1898; dne 17. in 18. maja letnik 1899; dne 19. in 20. maja letnik 1900; dne 22. in 23. maja letnik 1901; dne 24. in 26. maja letnik 1899; dne 27. in 29. maja letnik 1891; dne 30. maja letnik 1872 — 1897 (samo oni, ki se lani niso zglasili); dne 31. maja oni vseh pozivov, ki mislijo, da so nesposobni. Duhovnikom in bogoslovcem, ki so pozvani, je izjemoma dovoljeno, da smejo priti v nedeljo dne 18. maja 1922 točno ob 1. uri popoldne skupno k naboru.

Obvezniki vpisani v rekrutni spisek, ki z listinami dokažejo, da so inozemski podaniki, ostanejo v rekrutnem spisku in naborna komisija vpiše v pripomnjo spiska dokument, s katerim je kdo dokazal, da je podanik te in te države. Obvezniki, ki tega z listinami ne dokažejo, se rekrutirajo kakor ostali. Naborna komisija bo pri obveznicah starejših letnikov odločala le s sposobnostmi za drugo in tretjo poziv vojske, letnike 1898 do 1902 pa bo potrjevala za kadrovske službo.

Služba v kadru traja dve leti pri kopjenici in točilstvu, v ostalih vrstah

orožja 18 mesecev. Skrajšani rok so: za dijake 14 mesecev, 12 mesecev pa, ako napravijo častniški izpit, in to le tedaj, če dokažejo s frekventacijskim izprijemalom ravnanja svoje šole naborniki komisiji, da so res redni dijaki in kateri razred obiskujejo; za prvence 12 mesecev, ako v rodilni ali mladeničev od polnih 17 let in to komisiji dokažejo s rodbinskim listom svojega župnega urada; za samohranilce ali samce 12 mesecev, če so posestniki zemljišč ali obrti, katero morajo sami izvrševati, pa plačujejo čez 15 dinarjev neposrednega davka, in če to dokažejo komisiji z rodbinskim listom, s posestno polo in s potrdilom davčnega urada o davkih.

Službe v kadru so oproščeni: edini hranilci nesposobnih zadržarjev (rodbinskih članov), če plačujejo manj kot 20 dinarjev neposrednega davka, in če to dokažejo komisiji z rodbinskim listom, s potrdilom občine o neposrednih davkih. Družinski poglavarji in moški člani družine, ki so prekorčili 18 leto in mislijo, da so nesposobni za delo in pridobitev, se morajo z nabornikom vred predstaviti komisiji. Nad 60 let stari zadržarji se smatrajo že po zakonu za nesposobne; samohranilci ali samci, če so posestniki zemljišč ali obrti, katero morajo sami izvrševati in plačujejo manj kot 20 dinarjev neposrednega davka in to dokažejo komisiji z rodbinskim listom s posestno polo in s potrdilom o davkih; edini hranilci zadržarje nejači (to so moški izpod 18 let starosti in ženske vdove), če dokažejo to komisiji z rodbinskim listom in potrdilom občine o potrebi oprostitve. Kot edini hranilci se ne računa oni, ki se je radi tega oženil, da postane hranilec svoje žene in dece.

Kdor misli, da se mu je glede odmerjenega roka po komisiji zgodila krivica, ima pravico pritožbe do 1. novembra t. l. na svoj vojni okrog. Pritožba mora biti opremljena, kolikovana in vložena potom domačega občinskega urada. Pozneje vložene pritožbe se sprejemajo le tedaj, če se je izpremenilo zadržno stanje po naboru ali za časa službe v kadru. Prošenj in pritožb na višje vojaške oblasti v lastnem interesu ni predlagati, temveč vedno potom občine na vojni okrog.

Vsi k naboru pozvani obvezanci morajo priti trezni, snažno oblečeni, okopani in ostrizeni ter morajo prinesiti s seboj vojaške izkaznice vseh svojih rodbinskih članov, ker pridejo pri odmeri roka v poštev.

Vsem iskrenim Jugoslovanom

Centralni odbor »Jugoslovanske napredne nacionalistične omladine« v Splitu je sklenil v podporo našega kulturno - prosvetnega dela med narodom in v namenu, da potom prosvetnega dela vzbuja nacionalno zavest jugoslovanske med najširšimi sloji našega ljudstva, osnovati kulturno nakladno združno »Jugoslavijo«.

Ves program nacionalističnega pokreta ostane samo lepa in plemenita želja, ako nam naša javnost ne prikoči na pomoč in nas z materijalnimi sredstvi ne podpre. Brez žrtve ni uspeha, a podariti mal obol za tako vzvišeno idejo ni nobena žrtev, ako pomislimo, da je na tisoče naših najboljših sinov za prav isto idejo žrtvovalo svoje kri in svoje življenje.

Ta naša prva »Zadruga« naj bo obenem tudi prvi cilj naše moči. Pokazati moramo vsem našim klevetnikom, da smo močni ne na ulicah in pri demonstracijah, ampak pri pozitivnem in stvarnem delu. Ne dopustimo, da bi brezvestni elementi rušili našo najdražjo stavbo, kajti nihče nima pravice, rušiti to, kar je najdražja last naroda, kar so naši dedje in pradedi stvarjali cela stoletja. Zato, iskreni Jugoslovani, vpišujte deleže za našo Zadrugo. Vsak delež znaša 100 dinarjev, ki se plačuje lahko tudi v mesečnih obrokih.

Zaupajmo v sebe in v svojo moč!

Centralni odbor JNNO v Splitu.

Poskušen atentat na našo turistiko

»Komanda IV. odseka granične trupe« v Zagrebu je razposlala turističnim organizacijam okoličnic, v kateri pravi: »Ker nastane s 1. majem turistična sezona v Sloveniji in Hrvaški, morajo poedini turisti pred odhodom na turo v kakšen omejeni kraj, predložiti imenovani komandi prošnjo z legitimacijo.« V prošnji moramo reči: turist, kje gremo, kdaj in v katero soto gremo in koliko časa se nameravamo muditi v dotičnem omejenem kraju. Vsakdo namreč, kdor se mudi v bližini meje, mora imeti overjeno legitimacijo z vizom imenovane zagrebske komande.

Ta akt je klasičen primer, kako uradujejo nekateri birokrati, kojih nima v nevednosti je kriva mnogih neumestnih odredb, ki se morajo po tem preklicati, ko so poprej izzvale burje ogorčenja in zabavljanja proti državi, vladi in bogve komu. V našem slučaju je kriv bodve podrejen našim komandam ali morda pogranični straže, odgovoren pa oni komandant pukovnik, ki takšen nepremišljen ukrep podpiše. Moč očitno nima pojma o turistiki. V soboto zjutraj n. pr. se odločim, da odidem na Grintovec, ali na Črno prst, — in kdaj nai prosim

v Zagreb? Ne samo, da ne dobim rešenja takšne prošnje pred 14 dnevi, nego nesmiselno je, da so prošnje sploh predpisane, tudi če bi moral prositi v Ljubljani. Edino pametno je, naj bi vsak sportni ali le tudi nedelj-ski turist imel za obojne pohode svojo veljavno turistovsko legitimacijo, ali v božjem imenu makar takšno s fotografijo. Da bi nas pa katerikoli pogranični komandant s svojimi brezglavimi birokratskimi naredbami škarniral, si odločilo prepovedujemo.

K sreči ta birokratična cvetka še ni napravila prevelike škode, ker se sezona vaaj za obojne turistiko še ni pričela. Na gorah je še visok sneg. Zato bomo še potrpeli ono malo časa, da bo skopnela tudi ta določba.

V lanskim poletni sezoni se je v naših obmejnih planinskih kočah vpisalo okrog 40.000 obiskovalcev, celotni obisk je dosegel 50.000! In toliko prošnje hoče »granična trupa« rešiti, odnosno toliko turistom onemogočiti dostop v naše planine? Ne, gospod od pogranične straže!

Raje pridite poletj med nas, da vas povedemo sboj od Aleksandrove kočice čez Kugyjevo pot na vrh, ali pa na Grintavce, in če ste fant od fare, kakor sklepamo po vaši naredbi, se boste sami smejali svoji zimski molitosti.

Turist.

Politične beležke

+ Ljuba Davidović v Velikem Bečkereku. Predsednik demokratske stranke gosp. Ljuba Davidović priredi dne 14. maja v Velikem Bečkereku na trgu kralja Petra narodno zborovanje, katerega se udeležijo vse demokratske organizacije iz Banata, pridejo pa tudi nekateri narodni poslanci iz Srbije, Crne gore, Slovenije in Hrvatske. Kakor poročajo tamkajšnji listi, je pričakovati velike udeležbe ljudstva, ki se pripelje na okraških vozovih z narodnimi zastavami.

+ Republikanski shod sklicuje za nedeljo dr. Novačan v Grabe pri Središču.

+ Zopet nova stranka? Mariborska »Straža« poroča, da snuje bivši poslanec, Gjuro Džamonja, sedaj lastnik veletrgarije v Mariboru, novo gospodarsko stranko in da je pred nekaj dnevi že govoril na pripravljalnem shodu te stranke. Beležimo kot kronisti.

+ »Hrvatska revolucija« ne da miru italijanskim novinarjem. Prinesli so sicer svojo vest o revoluciji v vprašanjem, nadaljujejo pa svojo dvoumno kampanjo s pitičnimi članki, češ, nekaj resnice bo že, kar tako vest ni izmišljena: »Glasom vesti, ki se širijo v rimskih krogih (katerih?), je se dož gibanja Zagreb. Radió razpolaga baje z oboževanimi četami. Za njim stoje velike množice. Pokret lina simpatije boljševikov. V nekem najnovejšem dokumentu je baje tudi Čičerin priporočal, naj bi se za trajanja genovske konference Hrvati manifestirali svoj separatizem.« Tako Lah! Druga njihova vest pa vé povedati, kako gresta Jugoslavija in Rumunija s Francijo in se bosta ločili od Češke. Prvo vest veruje le še kakšen Italijan, drugi pa pojde tudi marksistični Jugoslovan na limanice in jo bo ponavljal, prepisano iz »Neue freie Presse«.

+ Represalije vlad madžarskega terorja v Baranji. Po poročilih beograjskih listov je bilo te dni izgnanih iz naše države okoli 20 madžarskih rodbin, ki so optirale za madžarsko državljanstvo. Ta sklep je napravila naša vlada v znak represalij vlad te rorja madžarskih oblasti nad našim življenjem v onem delu Baranje, ki je pripadal Madžarski.

+ Konture novih grupacij evropskih držav. »Narodna Politika« poroča iz Genov: Izgleda, da bo morala antanta odstopiti svoje mesto novi grupaciji držav v Evropi. V enem bloku, ki se formira in ki stoji na temelju mirnih pogodb, broječ 210 milijonov ljudi, bodo združeni: Francija, Japonija, Belgija in narodi Male antante. Drugo opozicijsko grupacijo tvorijo: Rusija, Nemčija, Madžarska, event. i Bolgarija (200 milijonov ljudi). — An glja se bo bržčas vrnila k svoji stari politiki »splendidi isolation«, ki ji obeta najboljše pozicije in največ koristi.

Po svefu

— Avstrija in madžarsko meso. Ker je Madžarska prepovedala izvoz klavne živine, se je začelo v Avstriji pravcaro pomanjkanje živine in mesa. V parlamentu sta trgovinski in finančni minister pomirila poslance, ki so interperirali o tej zadevi, s tem, da sta opozorila na dejstvo, da se je zadnje dni znatno ojačil uvoz živine iz Jugoslavije in Rumunije. Zadnje tri tedne so se cene živin v Avstriji zvišale za 20 do 30 odst. nekaterim živinom celo za 50 odst. Kilogram kruha stane sedaj že — 750 kron! — Vseučiliška kriza v Bolgariji traja še vedno. Dne 12. marca je bilo zaprto vseučilišče v Sofiji, a minister prosvete Omarčevski je poslal vseučiliškemu senatu pismo, v katerem meče vso krivdo, da se je moralo vseučilišče zapreti, na profesorje in naglašja, da bodo edino oni odgovorni za vse posledice. Univerzitetni rektor dr. Miletič je odgovoril, da je krivo krivo edino ministrstvo prosvete in je torej le ono odgovorno za vse posledice. Profesorji so sedaj usta-

novim ljudsko univerzo in potujejo tudi po deželi in prireajo razna predavanja. Po cel državi se nabirajo prispevki za fond za avtonomijo vseučilišča, iz katerega dobivajo sedaj svojo plačo odpuščeni profesorji. V provinci se vršijo številne skupščine za avtonomijo vseučilišča in neprestano romajo številni protesti na vlado. Profesorji so vsi solidarni, a tudi vlada ne popušča, zato je negotovo, kako dolgo bo še trajala kriza.

— Reaktivirani venizelisti na Grškem. Grška vlada je pretekli teden reaktivirala vse bivše venizelistične častnike, ki so bili po nastopu vlade kralja Konstantina izključeni iz vojske. Večina teh častnikov se na lastno željo takoj odposlbe na fronto v Mali Aziji. Zdi se, da se bo dosegel sporazum tudi še z Venizelosom, ki se sedaj mudi v Ameriki. Venizelos bi v teh časih, ki so tako naklonjeni sporazumu rojalstvom in venizelistov, znal postati še enkrat ministrski predsednik.

— Občinske volitve v Albaniji. Pretekli teden so se vršile po vseh mestih Albanije občinske volitve. Razven v Skadrin in Korči so volitve izvedene že povsod in so v splošnem izpadle ugodno za transko vlado. Zanimivo je, da so se letošnje volitve vršile prvič v znamenju splošne volilne pravice, ne oziraje se na velikost posestva ali višino davka. Volilno pravico so imeli vsi, ki so dovršili 20. leto starosti.

— Zarota ruskih monarhističnih oficirjev. V Rigi je bil aretirani caristični oficir Taboricki, brat poročnika Taboricekega, ki je nedavno ubil v Berlinu senatorja Nabokova. Taboricki je došel v Rigo po nalogu monarhistovske grupe ruskih monarhistov, da stopi v zvezo z adjutantom velikega kneza Dimitrija Konstantinoviča, ki vodi monarhistični pokret med Rusi.

— Mednarodni ženski kongres se odpravi 14. t. m. v Haagu, kjer bo zboroval do 22. t. m. kot plenarna seja mednarodne ženske zveze. Ženske, med katerimi bo zastopala Jugoslavijo profesorica beograjske ženske gimnazije Leposava Petrovič, bodo razpravljale o pravnem položaju in volilni pravici žene, dalje o ukrepih zoper prostitucijo, o narodnem zdravju in o poklicu žene.

— Pogromi na žide se vrše v Ukrajini, kakor poročajo iz Varšave. Boljševiki so porušili baje že okrog 300 židovskih vasi samo v kijevski guberniji, po vsej Ukrajini pa so pobili na desetisoče židov.

— Etna bruha. Iz Messine poročajo, da je začel glavni krater ognjenika Etna v četrtek 4. t. m. zvečer nenadoma močno bruhati lavo.

Prosveta LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

Drama.
Četrtek, 11. maja: »Marija Stuart«. E. Petek, 12. maja: »Otok in Struga«. D. Sobota, 13. maja: »Marija Stuart«. B. Nedelja, 14. maja: »Madame Sans Oene«. Izv.
Ponedeljek, 15. maja: »Otok in Struga«. C.
Torek, 16. maja: Zaprto.

Opera.
Četrtek, 11. maja: »Lakmé«. Izv.
Petek, 12. maja: Zaprto.
Sobota, 13. maja: »Tosca«. A.
Nedelja, 14. maja: »Lakmé«. Izv.
Ponedeljek, 15. maja: Zaprto.
Torek, 16. maja: »Cavalleria rusticana«. A.

Gostovanje članov ljubljanske drame v Celju. V petek dne 5. maja so gostovali člani našega dramskega gledališča gg. Rogoz, Gaberšek, Peček in Kralj ter ga. Borštnikova in gdnca. Danilova v celjskem mestnem gledališču v Strindbergovem »Smrtnem plesu«. Gledališče je bilo nabito polno občinstva. Gostje so dosegli velik uspeh.

Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani odpotuje danes ob 15.06 z brzovlakom južne železnice na svojo turnejo po Jugoslaviji, o kateri smo že pred par dnevi obširneje poročali. Prvi cilj zbor je Beograd, kjer bo prvi koncert že jutri zvečer. Po došlih poročilih vlada za nastop pevskega zbora Glasbene Matice v Beogradu in tudi po drugih krajih, kjer nastopi zbor, veliko zanimanje. Tako se poroča, da je 1. koncert v Beogradu že razprodan. V vseh mestih, kamor pride Glasbena Matica so se ustanovili pripravljalni in sprejemni odbori za svečan sprejem. Opravičeno je pričakovanje, da bo pevski zbor Glasbene Matice povsod prisrčno in bratsko sprejet in da doseže s svojo turnejo ravno tako častne uspehe, kakor jih je imel na vseh dosedanjih svojih nastopih.

Glasbena Matica ljubljanska priredi v krogu svojih produkcij kmalu po turneji po Srbiji in Bosni samostojen koncert v Zagrebu in v oktobru svojo drugo koncertno turnejo z dvojnimi programom po češkoslovaški republiki.

Poslovilni koncert kvarteta »Zika« se je vršil sinoči v filharmonični dvorani, ki je bila nabito polna. Zikovec so prejeli v znak priznanja krassen venec. Vsaka točka programa je izzvala navdušeno ploskanje. O izvedbi kasneje.

Zagrebska »Mladost« v Mariboru. Zagrebško akademsko pevsko društvo »Mladost«, ki je koncertiralo že po Poljski in Češkoslovaški in ki priredi letos koncertno turnejo v London, priredi, kakor pišejo zagrebški listi, dne 20. maja v Götzovi dvorani v Mariboru vokalni koncert.

»Slovenski skladatelji«, mapa izvirnih lesoresov izide v treh zvezkih v kratkem. Lesoresi so umetniška dela prof. Saše Santa. Prvi zvezek izide v Ljubljani v drugi polovici tega meseca. Vsak zvezek bo okusno opremljen.

»Jadranski almanah« izda »Naša založba« v Trstu za leto 1923. Almanah bo vseboval kulturne, politične, socialne, gospodarske in društvene razprave o življenju naših primorskih bratov. Take knjige Slovenci še nismo imeli. Uredništvo almanaha je prevzel dr. Alojzij Res.

Posmrtna Bukovčeva razstava se priredi v Pragi na iniciatio »Jednotno vytvarnih umelcu«. Tudi češka umetniška revija »Dilo« bo v svoji prihodnji številki, ki bo posvečena jugoslovanskim umetnikom, prinesla nekaj del Bukovca, ki se razstavijo te dni v »Jednotni« izložbi v Pragi.

O Luji Vojnoviču, ki te dni predava v Pragi o naši kraljevini, je prinesla »Prager Presse« daljši, simpatičen članek izpod peresa Bože Lovriča.

Dramsko gledališče v Osljeku. V dvorani hotela Royal, ki se je v to svrhu preuredila, se začne ta teden dramske predstave. V uredno dne 10. maja se vrši prva predstava Müllerjeve drame »Plamen«.

»Smetana« v Splitu. Dne 5. maja je dospelo češko pevsko društvo »Smetana« iz Dubrovnika v Split, kjer je bilo sprejeto z velikimi slovesnostmi. Zvečer so »Smetana« koncertirali v splitskem gledališču in dosegli, kakor nam poročajo, sijajen uspeh. Dne 11. maja koncertira »Smetana« zopet v Zagrebu.

Eleonora Duse v Trstu. V torek dne 2. maja je gostovala tragedinja Eleonora Duse, ki je ena izmed najslavnejših umetnic-igralk v Evropi, v Verdijevem gledališču v Trstu. Nastopila je v vlogi Elide v Ibsenovi »Morski teni«.

Slovaški literarni jubilej. Te dni je minulo 50 let, odkar je umrl prvi moderni slovaški pesnik Andrej Sladkovič, predhodnik znanega pesnika Hviezdoslava.

Sport

Ilirija, Zagreb: Ilirija, Ljubljana. V nedeljo, 14. t. m. gostuje v Ljubljani zagrebška Ilirija, moštvo, ki ga vsled izrednega borbenega duha ter požrtovalne in ostre igre smatrajo v Zagrebu za najopasnjšega protivnika vodilnim trem klubom. Nazivajo ga splošno »trdi oreh«. Zanimivo je, da igra z njo naša Ilirija tik nato, ko je utrpela v Zagrebu kot reprezentanca L. N. P. tako občutljiv poraz.

Kolesarska Ilirija v Ljubljani priredi v nedeljo dne 14. maja 1922. veliko kolesarsko dirko na progi Ljubljana-Kamnik. Dirke se udeležita tudi kolesarska kluba »Zarja« in »Danica«. Tekma se vrši v dveh oddelkih in sicer za dirkače Ilirije in za goste, ki tekmujejo v posebni kategoriji. Start ob 15. pri 1 km na Dunajski cesti. Prijave do petka 12. maja 1922 ob 8. zvečer v klubovi kavarni »Prešern«. Poznejše prijave brezpredmetne. Prijavnina 1 Din. Za vse ostale klubove člane obvezan izlet v Kamnik. Zbirališče točno ob 13.15 pri mitnici na Dunajski cesti. Gosti dobrodošli.

Motorna skupinske tekme. Kolesarski podsavez za Slovenijo priredi na dan 25. maja kolesarske skupinske in kvalitativne motorne vožnje na progi Ljubljana-Medvode - Škofja Loka - Poljane - Trata - Zlri - Rovte - Spodnji Logatec - Log - Ljubljana. Klubi se opozarjajo, da najkasneje do 20. maja pošljejo seznam skupin (vozilo po 4 dirkači) v eni skupini v svrhu evidence. Obširnejše poročilo izide v 8. številki »Sporta«, ki izide sredi t. m.

Zagreb: Gradec: Za rovanš-tekmo med Zagrebom in Gradcem, ki se vrši 21. t. m. v Gradcu, je graško moštvo sestavljeno nastopno: Rosner, Rudolf Slinkovič, Fritzl — Albin Skaza, Grünberg, Sartori — Hruty, Polster, Doller, Waldhauser, Fiedler. Rezerve Oberpichler in Payer.

Poljska nogometna reprezentanca v Zagrebu. 1. oktobra t. l. se vrši v Zagrebu nogometna tekma med reprezentanco Poljske in našo reprezentanco. Rovans-tekma je določena za leto 1923 v Varšavi. J. N. S. bo za tekmo v Zagrebu predlagal znanega dunajskega sodnika Retschurja.

Praška »Slavija« je igrala 7. t. m. v Kodanju proti klubu »Kopenhagen« ter zmagala s 3 : 2. Tekmi je prisostvovalo 20.000 gledalcev.

Hockey-tekma med Češkoslovaško in Srednjo Nemčijo je končala v nedeljo s 3 : 1 (1 : 0).

Komunistični sportni klub v Pragi. »Rudé Pravo« poroča o ustanovitvi komunističnega sportnega kluba »Rudá hvězda« v Pragi, ki bo poleg nogometa gojiti tudi lahko atletiko, kolesarjenje, turistiko itd. Klub namerava prirediti potovanja po Rusiji.

Nemški nogometaši iz Češkoslovaške v Nemčiji. V nedeljo se je prvič vršila v Draždanah reprezentativna nogometna tekma med Srednjo Nemčijo in nemško nogometno zvezo Češkoslovaške. Tekma je končala z zaslužno zmago češkoslovaških Nemcev s 3 : 1 (1 : 1).

Prvenstvo Pariza. V odločilni tekmi za nogometno prvenstvo Pariza je Red Star z lahkoto porazil Stare Franceise z 2 : 0.

Holandija: Belgija. Tekma med reprezentancami teh dveh držav se vrši prihodnjo nedeljo v Amsterdamu. Pri zadnji tekmi je zmagala Belgija s 4 : 0.

Politični odmevi.

Poslanec Kukovec in šentpetersko društvo JDS.

Poslanec dr. V. Kukovec, predsednik JDS za Slovenijo, je prejel od naprednega političnega in gospodarskega društva za kolodvorski in šentpeterski okraj v Ljubljani 21. aprila t. l. izjavo:

«Napredno politično in gospodarsko društvo za kolodvorski in šentpeterski okraj v Ljubljani je na svojem večeršnjem običnem zboru soglasno sklenilo, izreči Vam svoje neomajano zaupanje in zahvalo za neumorni trud, ki ga tvegate v borbi za blaginjo naše države in prospeh naše stranke. Bodite uverjeni, da Vas hoče v tem boju tudi naše društvo po svojih močeh vedno vneto podpirati.»

Podpisana predsednik Josip Turk in tajnik Ferdo Poljšak.

Ker je odgovor poslanca dr. Kukovca na to pismo za naše javno življenje zelo značilen, ga v celoti objavljamo. Poslanec dr. Kukovec izjavlja v svojem odgovoru imenovanemu društvu:

«Zmiraj sem mnogo polagal na pristržno zaupno razmerje med možmi, ki se borijo za iste cilje. Se nobena izjava me pa ni tako razveselila kakor sklep Vašega občnega zbora, ki vidi jedro mojega dela v neumornem trudu za blaginjo države, v katerem delu me hoče društvo vneto podpirati. Težavne razmere, v katerih žive danes skoro vsi sloji pri nas, so v naše politično življenje zanesle neko mučno smer, da se pojavlja tudi notranje politično življenje pri nas skoro izključno v pritožbah, protestih, celo groznjah, katere naj so še toliko utemeljene, aktivnemu politiku končno skoro jemljejo voljo do nadaljnjega dela, ker mora obupavati na tem, da bi mogel zadovoljiti današnje družbo. Če pride danes politik na zborovanje, doživlja malokdaj tako brezpogojno in razveseljujočo izjavo, kakor je izjava tega političnega društva, ki pravi, da hoče podpirati neumorno borbo za blaginjo države. Za mojo izjavo v narodni skupščini, da ima naše slovensko ljudstvo v novi državi zaznamovati napredek, da je glede političnih svobod saturirano, ma je napadel celo tako veljaven politik, kakor je gosp. dr. Korošec, na nekem kmečkem shodu, in dal izraziti ogorčenje, kako sem mogel to govoriti. Celotno izjavo svojih prijateljev sem nekoč dobil nasvet, naj na shodih ne gojim prevelikega optimizma v nove razmere v naši državi, ker ljudje rajši čujejo grajo nedostatkov javne uprave nego vzbujaanje samozaupanja. Zato je naravnost kot zasluga imenovati izjavo politične organizacije, kakor je Vaša, da hoče sodelovati v borbi za državno blaginjo, ker s tem izjavlja, da se hoče boriti pred našo javnostjo za zmago pravih nazorov o pomenu države za narod.

Ljubljana, katere občinsko zastopstvo je celo v letih najhujšega zatiranja slovenske narodne misli bilo narodnonapredno, danes, ko je politična svoboda popolna, od te svobode nima uspeha, da bi iz slike občinskega zastopa odsevala vidno državna in narodna misel, ampak jo obvladuje zveza reakcije z indiferentizmom. Poslužim se prilike, ko mi eno izmed najstarejših političnih društev ljubljanskih izjavlja solidarnost v borbi za državno blaginjo, da ga pozivljam, naj gre pri bodoših občinskih volitvah v nezprosoben boj za napredno demokratsko Ljubljano. Naj se posreči ljubljanskim naprednim političnim društvom ljubljanske vollice prepričati, da je vse drugo danes manj aktualno nego je glavni cilj, da pride Ljubljana zopet v roke mož, ki imajo korektno nazore o narodu in državi. Z Ljubljano bo po mojem mnenju tudi ostala Slovenija krenila iz današnje žalostne desorientacije na pot pozitivnega in koristnega dela za narod in državo.

Dr. V. Kukovec, narodni poslanec.

Gruzija ali Georgija

Na genovski konferenci se je sprožilo vprašanje narodnih manjšin tako mimogrede, in sicer zaradi Gruzije ali Georgije. Na konferenci so se pojavili gospodje, ki so se izdajali kot edini zakoniti zastopniki te države. Toda sovjetski delegati so izjavili, da je Gruzija del celokupne ruske federativne republike, pokraj na gruzinsko zastopstvo v svojih vrstah in zagrozili, da sicer zapuste konferenco, ako le-ta ne akceptira tega njihovega stališča. Evropa nima smisla za to, da bi si dala povrh vseh težko še opravka z gruzinskimi začetkami; obveljalo bo tedaj rusko stališče.

Gruzija je zelo interesantna dežela. Pred vsem je treba poudariti, da Gruzincev ne smemo šteti med običajne kavkaške narode, kakor so znani iz krvavih vojnih zgodb. Nasprotno; Gruzini so zelo politično napredno ljudstvo, ki je imelo svojo samostojno državo ves srednji in novi vek. Šele koncem 18. stoletja so gruzinski knezi svojo državo prepustili Rusom. Istotako so bili glede vere Gruzini ves čas samostojni, dasi obdani skoro krogokrog od muslimanov, so ohranili svoje pravoslavlje najsorodnejše krščanstvo do danes. Sicer je Gruzija antiška kolihis po svojem podnebnju, ki je čudovito prijetnega južnega značaja in po svoji rodovitnosti zelo oblagodajna dežela.

Ko je leta 1917. izbruhnila v Rusiji revolucija, so Gruzini živahno posegli v politiko, hoteč ostati v federativni zvezi z ostalo Rusko. Mnogi gruzinski politiki, poslanci ruske dume, so igrali celo vodilne vloge v revoluciji. Tako n. pr. je bil Gruzini socijalni demokrat Čeljeze prvi predsednik petrogradskega sovjeta, kar je ostal do komunističnega prevrata; drugi Gruzini, Cereteli, je bil v vladi Kerenskskega minister za pošto. Dalje je bil znan tudi poslanec Čenckeli.

Po boljševiški oktobrski revoluciji so osnovali Gruzini v Armenijo in tatarski Azerbejdžan enotno zakavkaško republiko in niso hoteli priznati sovjetske vlade. Ko pa so malo nato Turki prišli prodirati v Zakavkazijo, se je Gruzija oklicala za popolnoma samostojno republiko, ki jo je nasledil v letu 1921. kot tako priznal tudi pariški vrhovni svet.

Gruzija se je imenovala demokratična republika, merila je 86.458 km² in je štela 3.176.000 prebivalcev. Ustavotvorna skupščina, ki je izdelala demokratično ustavo, je bila izvoljena na temelju direktnega, enakopravnega in tajnega volilnega prava; sestojala je iz 128 članov, od katerih je pripadalo socijalnodemokratični stranki — 102 poslancev! Socijalni demokratje, ki so stali na menševskem programu, pripadajoči II. internacionali, so imeli v rokah vso vlado, so sestavili celo ministrstvo in so začeli s celo vrsto reform, da izpreme Gruzijo v zmerno socijalistično državo. Od ostalih strank so imeli: socijalni revolucionarji 6 mandator, socijalisti-federalisti 9, narodni demokrati 7, ljudska stranka 2, armenska stranka 2; komunisti niso dobili nobenega mandata. Toda menševiški reform je bil kmalu konec, kajti leta 1921. so boljševiki zavzeli Tiflis in sovjetizirali Gruzijo, kakor so bili prej storili že z Azerbejdžanom in Armenijo.

K zmedam na Kitajskem

Kitajska spada k onim državam, ki napravijo od časa do časa svoj salto mortale. Še pred dobrimi desetimi leti je veljala za najbolj reakcionarni izmed civiliziranih držav; nato je napravila svojo revolucijo, na mah odstranila staro dinastijo in z njo vred monarhistično obliko ter se prelevila v republiko s peterobravno zastavo in prekrasno skoro lirsko državno himno.

Toda s tem pa so nastopili hudi časi za starodavno Kíno. Republikanska doba ni prinesla notranjega prepoda, kakor so upali vodilni revolucionarji, marveč danes spada Kitaj-

ska med najnevarnejše dežele, ki trpi v neprestanih državljanskih vojnah, splošnem neredu in nesigurnosti. Od kar je umrl znameniti Juankaj, ki je potegnil v revoluciji dr. Sunjatsenu, pravemu voditelju upora, vaje iz rok, je nastal splošen kaos. Glavno moč so si vzeli vojaški poveljniki, generali in posamezni provincali, ki so postali vsled popolne slabosti državne centra veliki gospodje vsak v svoji domeni. Ljubosumno pazijo drug na drugega, se zbijajo od časa do časa s svojimi četami in vodijo politiko, vojsko in dobrikanosno ropanje, kakor nanese prilika. Da v takih razmerah trpi vsakršno gospodarsko življenje, da stoji trgovina, zlasti v notranjosti, je samo ob sebi umljivo.

V teh zmedah ee je kitajski jug, ki je kazal že od nekdaj globoko nasprotje do severa, popolnoma osamosvojil in si ustanovil svojo republiko pod predsedstvom že imenovanega dr. Sunjatsena. Sever ima sicer svojega predsednika republike in svojo vlado s ministrskim predsednikom, toda oba sta povsem brez moči. Glavno besedo imajo sedaj trije mogočniki, in sicer: Čang-Tao-Lin v Mandžuriji, voditelj takolimenovane mukdenske stranke, Tsan-Kun v Tientsinu in Vu-Se-Fu v provinci Honan. V zadnji dobi sta se prvi in slednji vsestransko pripravila za medsebojno borbo; oba sta s svojimi četami udarila proti Pekingu. Zadnja poročila pravijo, da so se zadnjega aprila pred Pekingom vneli odločilni boji med obema.

Ako bi Kína srečno uredila svoje notranje težave, bi mogla zavzeti važno mesto v mednarodni politiki. S svojimi okrog 400 milijoni ljudi je na drugem mestu na svetu; s svojimi zakladi premoga, železne in bakrene rude ter neizmernih drugih elvirov ter cenilni delovnimi silami bi mogla imeti sijajno gospodarsko bodočnost. Toda —?

Kabaret Genova

(Od našega prav posebnega poročevalca.)

Attenti, pozor, ena, dve,
Laški Re iz barke gre.
Z njim je nadškot, cerkve sin,
zadal čaka Čičerlin.
Konkordat je že njegov,
papež dal je blagoslov,
zadal je še gneča, gnez,
vsi bi radi petroleji!

Či-ča-Čičerlin,
gladek si, ko glicerín;
Kralj in škot in boljševik,
— ta prizor je žil!

Prijazni so si zdaj že vsi ekstremi,
urejajo se gladko vsi problemi.
V južnem solcu nov zori prevrat
in na vrsto vsak bi prišel rad:
Stinnes že v ozadju se pripravlja,
Bank of England Rusijo pozdravlja,
Lah že sveže makarone vidi,
le Barthou se še en' malo stidi:

Či-ča-Čičerlin,
gladek si, ko glicerín,
si trgovec — boljševik,
fleten je tvoj triki!

Poj, Evropa, vrzi proč obup:
Čičerlinu Re je dal poljub!
V laka, Iraku Rus je diplomat,
komunist kapitalistov brat.
Izravnanje zdaj so vse razlike
koncesije dane so velike,
kranjska koalicijska metoda

v Genovi je zdaj —
svetovna modal

Či-ča-Čičerlin,
gladki smo ko glicerín,
katolikus, boljševik,
vse je en sam triki!

Socialna politika

Dečja izložba v Beogradu

Na inicijativo Ameriške misije v Beogradu je organizirala državna krajevna zaščita dece in mladine v Beogradu s pomočjo društev, ki se bavijo z zaščito dece in mladine, razstavo, ki prikazuje pravilno nego dojenčkov, dece v predšolski dobi in v šolski dobi. Razstava je bila otvorena v nedeljo 30. aprila ob mnogobrojni udeležbi občinstva, ki je z nevoljo ugotovilo, da se ni udeležil otvoritve nitj en minister.

Razstava obsega sledeče oddelke: nega dojenčka, nega dece od 1. — 7. leta starosti v družini in otroškem vrtcu, nega dece preko 7. leta starosti, prehrana dece z ozirom na starost, higijenična nega dece v splošnem, nevarnosti, ki prete zdravju dece vsled slabih navad in nalezljivih bolezni, nega zob, nega bolne dece, zdravstvena stanica, oskrba n vzgoja telesno abnormalne dece, ročna dela, literatura, dečje igre in sporti, statistika dece.

Razstava prikazuje mnogo poučnega in zanimivega, zlasti kar se tiče nege dojenčka. V tem oziiru je najzanimivejši oddelke, ki ga je priredil francoski zavod za dojenčke «Kap mleka» (Goutte de lait). Ta zavod deluje v Beogradu že od jeseni l. 1919. in je njegovo delovanje prvi blagoslov za dojenčke in matere. V tem oddelku vidimo obliko za dojenčke, odgovarjajočo vsem higijeničnim predpisom, vse priprave za kopanje, postilico in nazorno urejeno prehrano. Izredno zanimiv je tudi oddelke, kjer vidimo kvarni vpliv alkohola na razvoj dece. Statistične tabele prikazujejo, kakšen vpliv ima uživanje alkohola na materino možnost dojenja.

Oddelke, kjer so razstavljene ročne dela slepe in gluhe dece, daje učni pripomočki za vzgojo te dece, ima izredno mnogo posetnikov in vse se čudi predno izdelanim pletenim, itd. Dva slepa dečka čitata iz knjig, prirejenih za slepe dece in imata vedno mnogo poslušalcev. V istem oddelku so razstavljene proteze in fotografije dece, katero je treba usposobiti za delo s protezami.

Največjo privlačnost za otroke, ki obiskujejo razstavo v spremstvu učitelstva, ima oddelke «četnikov», skavtov. Ti so postavili ličen šator, kakršne si postavljajo, kadar so čez poletne mesece izven mesta. Četniki so tudi strazarili celotne razstave in v svojih ličnih oblekah švigajo semintja in pazijo na razstavljene predmete.

V posebnem prostoru razstave se vrši tehtanje in merjenje dojenčkov, ki jih ki jih prinašajo matere vseh slojev. Posebna komisija ocenjuje dojenčke in na podlagi ocen so dobile matere diplome 1., 2. in 3. reda. Diplomiranih je bilo 500 dojenčkov. V tem oddelku so priredili materam tudi poučno predavanje.

Dravno oddeljenje za zaščito dece i mladeži je razstavilo statistične podatke o deci in dečjih domovih, državnih in privatnih, iz vse države. Tozadevne tabele so izdelane prav nazorno.

Priznati je treba, da je razstava izredno dobro uspeša in zanimanje med občinstvom je naraščalo od dne do dne. Samo prva dva dneva otvoritve je posetilo razstavo preko 11.000 oseb. Časopisje — brez razlike politične pripadnosti — je prinašalo dan za dnem članke o vprašanjih, ki se tičejo zaščite dece. Članke so pisali univerzitetni profesorji, zdravniki, pravniki, žene, ki delujejo v različnih društvih itd. Reči se mora, da so stopili na plan vsi, ki se zanimajo za socialna vprašanja, in vsi so povdarjali, da tvorijo dobro izvedena zaščita dece temelj za družbin prepore.

Že prej omenjena francoska organizacija «Kap mleka» je razdeljevala brezplačno poročilo o svojem delovanju in brošuro o lečenju hereditarno sifilitične dece v svojem zavodu. Ta zavod se razvija krasno in ima lepe uspehe. Od 12. oktobra 1919, ko je pričel delovati, pa do 31. marca 1922, je bilo po zdravniških pregledano 21.179 dojenčkov. V zavodu je uzorno urejena kuhinja za pripravljajenje steriliziranega mleka. Da se zavod razvija tako lepo, je umljivo, ker pre-

jema mnogo podpor od privatnikov. V prvih treh mesecih t. l. je prejel zavod prostovoljnih prispevkov: 1650 dinarjev, 5250 francoskih frankov in 50 funtov šterlingov!

«Dečja izložba» — kakor se nazivlja — bomo imeli priliko videti tudi v Ljubljani in prepričani smo, da bo naša pri nas prav toliko zanimanja in upoštevanja kakor v Beogradu.

Socialno varstvo malih obrtnikov

Socialna politika mora biti sistematična. Enostranska skrb samo za gotove sloje v narodu je znamenje neracionalne socialne politike, ki vzbudi občutek krivice in zavest favoriziranja posameznih skupin v narodu. Enostranska socialna politika, ki štiti samo en del naroda, ima za posledico gospodarsko škodo za druge dele, ki prično na socialno-politično udejstvovanje države gledati z nezaupanjem in v katerih se polagoma vzbuja odpor proti socialno-političnim zakonom in napravam sploh. Socialna politika namesto, da bi bila za narod blagoslov, postane odlozka, nesimpatična in naravna posledica tega je, da se morejo še celo najpotrebnejši zakoni uresničiti šele po dolgih političnih bojih. In škodo imajo vsi, ki so potrebni socialnega in gospodarskega varstva države.

Ni slučaj, če smo pred kratkim čitali ostro resolucijo trgovske in obrtne zbornice v Gradcu proti socialno-politični zakonodaji. To ni izliv nesocialnega čustvovanja in kapitalističnega razpoloženja, to je v prvi vrsti oster protest proti izrodkom socialno-politične zakonodaje, ki slepo in brez ozira na desno in levo jemlje v vaščito samo en razred, in sicer na način, ki škoduje drugim skupinam v narodu. Socialna politika mora biti v korist vsemu narodu, ona se mora gibati v primernem ravnotežju, da ne razmaja gospodarskih fundamentov. Ona mora biti prilagojena splošnim gospodarskim potrebam vsega naroda.

Verižništvo z ljudskimi instinkti mora nehati, na njegovo mesto mora stopiti realna in strogo objektivna politika, zlasti socialna politika, ako hočemo, da ta ne postane v svojih posledicah nesocialna.

Socialna politika v evropskih državah gre čez drn in strn. Je to deloma posledica politične moči socialističnih strank, kokeriranje z masami, deloma pa jo vodi prepričanje, da je prerod gospodarstva mogoč samo v dobri in nujni socialni preustrojitvi pravnih in gospodarskih odnošajev v družbi. To dirjanje je zdravo, ako pa vaje držbe bistri ljudje, ki nudijo jamstvo, da pod kopiti ne bodo obležali — mrtlici.

Pri nas je mogoče izmed vseh panog javnega udejstvovanja socialna politika najprejvejša nezakonsko dete. In to ne zaradi kapitalističnega razpoloženja in socialne brezčutnosti vplivnejših političnih strank, pa pa radi absolutne brezbrilnosti in pomanjkanja vsake inicijative iz vrst javnosti. Je to znamenje naših političnih razmer. Mesto konkretnega dela in pozitivnega udejstvovanja skače vse na glavo v vode demagoškega frazerstva in hujskanja. Tam pa, kjer je treba s težkim kladivom oblikovati železo, ni nikogar.

Poleg invalidnega vprašanja, zaščite dece in mladine in varstva delavstva je socialno brezdomno najvažnejši zakon o socialnem zavarovanju. Ta zakon bi moral biti kralj vseh zakonov v državi. Ta zakon po svoji dalekosežnosti zasluži, da bi se o njem vodila ravno tako huda debata, kakor o upravni razdelitvi države. Pa je vse tiho!

V modernih državah hočejo spraviti v soglasje socialno varstvo nesamostojno pridobitno delavnih s socialnim varstvom samostojno pridobitno delavnih, to je vseh onih, katerih pozicija je navidezno samostojna, ki so pa vendar za slučaj bolezni, invaliditete in starosti potrebni zakonite zaščite. So to pred vsem mali obrtniki, mali trgovci in kmetje in izvrševatelji svobodnih poklicev. Brez istočasne zaščite samostojno pridobitno delavnih, ki

proti prestopkom oficirjev, a so svojčas blagoslovljali avstrijske marš-kompanije, naj bi čitali Križca, da bodo vedeli, kako je bilo takrat, in milejša bo njih beseda o Jugoslaviji.

Seveda Križca ima daljše tendence; njemu meri vsa stvar iz Evrope v Moskvo...

Križca beletistika je — čisto socialopolitična in se zato, kakor vsak socialopolitičen pojav, sme in mora presojati tudi s političnega stališča. «Baraka 5 B» je med temi spisi izjema, ker ima očitno beletristični značaj; njej se približuje «Jambrek». Kakor je bil mladi Cankar včasih čisto političen in je pisal — politične povesti in drame, ker za članke in eseje ni imel organa!

Križev čisto politični značaj naglašata tudi beograjska kritika. Branko Lazarević je o Križu v Srpskem Književnom Glasniku (dne 1. aprila 1922.) napisal to-le: «Zbog toga, što su Križine istorije prismo vezane za ceo život (rata), vrlo je teško i skoro nemoguće odvojiti se od države, ekonomije, politike i morala i videti samo književnost u njemu. Sve se to pretkalo ujedno... ponekad cela njegova književnost prelazi iz prave ljudske književnosti u političku književnost...»

Dr. Fr. Bešić.

Hrvatski Bog Mars

(Glej «Jutro» z dne 23. aprila.)

«Tri domobranci». — «Baraka Pet Be». «Domobran Jambrek».

Trije domobranci — vsi trije so Zagrebčani, Zagorci. Nekdaj so v šoli sedeli skupaj lepo po abecednem redu: Radić, Ratković, Skomrak, sedaj so si neenaki; njih šola je postala kasarna in v njej je Ratković aktiven stotnik, brezobzirnik, tiran, ki misli, da je domobranec, gladien siromak, izkazal očetovsko ljubezen, če jim je kuhinja pobarval rdečo-modro-belo, ko Zagorci filozofirajo o prežgani juhi, o smrdelih ribah in o mesu, ki ga ni; Skomrak je desertiral, bedni Radić pa pridiga.

• Te tri novele in poleg njih še «Smrt Franje Kadavera» so v 2. Križevi knjigi, ki je izšla pod naslovom «Hrvatski Bog Mars». Ta knjiga je izšla pri zagrebški «Narodni knjižnici» (1922.). Str. 117. O «Smrti Franje Kadavera» ne poročam tu, ker sem poročal o njej ob Novem letu, ko je izšla tudi v «Hrvatski ransodili».

Baraka Pet Be (Baraka 5 B): Grof Maksimilijan Akselrod, komtur suverene malteškega reda, je v svojem 14. letu postal johanitarski chevalier de justice. Zaloval je za romantičnimi časi, ko so vitezi oevbovali Jeruzalem, in se jezil, da se je rodil v tako glupih časih socialističnih agitatorjev, manevrov s slepim streljanjem in finančnih ministrov, ki delajo težave pri stroških za vojsko. Ob mobilizaciji je postal šef — špitala na ruski fronti. Nekoč so Rusi ves kraj njegovega špitala že obkolili od treh strani in špital je visel v zraku med Dunajem in Moskvo in verjetno je bilo, da blizu Moskvi. Špital V njem ni ničesar razen bolečine in grdobel! Strašno grdobe, kakor nam jo zna opisati le Križca in ki jo je gledal in čutil dijak Vidović, bolnik barake št. 5. Rusi so bili vrženi nazaj in Akselroda je kakor črna pošast stal ob črnožolti zastavi, ki so poleg nje za proslavo zmage morali defilirati vsi bolniki. Špital Akselrodov z mestnimi vlačugami! Bolniki umirajoč kličejo vsak vlogaj ruskega ali madžarskega boga ali italijanske mater; Koga pa naj kliče Vidović? O, videl je nekoč pred našimi krdomami pravega hrvatskega Kristusa s polomljenimi rebri, a ni verjel vani — pod oknom trka Aksel-

rode v veseli družbi s svojimi damami; Vidović hoče izliti porcelanasto posodo skozi okno na viteza, a omahne v materijo in kri —

Domobran Jambrek, Zagorec, lep mlad fant. Izvešča se v rekrutskem znanju. Maekirani kavalir, vojaški duhovnik, razlaga v pridigi, da se Bog bojuje na strani centralnih sil, da se vsega Vlahi krivi, ker so cesarja ubili, in «čudna melodija kasarne in biblije» je v Zagorcu zbudila misel, da je vojna ipak nekaj velikega. Čemu da se bi je, tega ni vedel, vsaj na ruski fronti ne; dopovedali so mu le to, da je Vlah vsega kriv. Jambrek odide na rusko franto; ranjen je; odrežejo mu obe nogi. Prepeljejo ga v špital, v Belvedere, grad nadvojvodinje Marije Annunziate. Lahkoživa je bila nekda, sedaj je vsa katoliško pobožna. Nadvojvodinja sama mu streže, od začetka iz samaritanstva, potem pa iz perversne pohotnosti; poljubi ga tajno — on se zbudi iz mrzlice in zazdi se mu, da mu je princesa odgrizla nogi. Prišel je potem v običajno bolnico in sanjal o princesi in o Belvederu, o princesi, ki ni bila žena, ki je bila nekaj lepega, česar pa ni več, in zopet se mu zazdi, da mu je odgrizla nogi, da ga je postilila. — O, posilili so nas, razmesarili so nas! —

«Trije domobranci» zaostajajo daleč za ostalima dvema novelama. Najmočnejša je vsekakor «Baraka 5 B». Pri njej se človek spomni moči, ki jo je imel Cankar za opisovanje grozot, le da je bil Cankar še finejši v prikazovanju notranjosti. Tudi tiisti «bell oblak», ki ga ugleda Jambrek, in potem princesa, ki ni žena, ampak nekaj lepega, česar ni, je cankarjanski.

Po kakšni pravici se imenuje ta knjiga «Hrvatski Bog Mars»? Vsebinsa, ki sem jo podal, kaže, da gre v vseh teh novelah za boga vojne, Marta. Vse nam prikazujejo avstroograke vojaške in kasarske razmere iz druge dobe vojne, ko se je disciplina rahljala in se je javljajal odpor. To ni bil vseobči pojav v slovanskih avstrijskih polkih, ne torej specifično hrvatski. Specifično hrvatski so le motivi, ki so vodili Zagorec, da so sodili in se bunili; nacionalnega momenta ni med njimi; Zagorec ve le, da je Vlah (Srb) vsega kriv, a ko mu srbake zmage vržejo to misel, nastane v njegovih možganih praznina. Napolnila sta je lahko s staro stvarino — Radić in Košutić.

Če je polovica teh grozot avstrijskih kasarn, ki jih opisuje Križca, resnična, potem nam je Avstrija zapustila težko dediščino... Oni, ki dandanes vlijejo

Lahka atletika

(K ustanovitvi Lahkoatletičnega saveza za Slovenijo.)

V narodih, kjer je prodira ideja sporta že v najširše ljudske mase, si je pridobila lahka atletika prvo mesto v sportu. In to po pravici! Saj je lahka atletika najlepše in najidealnejši sport, razen plavalstva, ki je možna harmonična kombinacija vseh miselnih, vezana ob enem z okrepitevijo pljuč, srca in živčevja.

Važnost lahke atletike so poznali že stari Grki in Rimljani, saj so njih telesne vaje obstajale pred vsem v teku in v metu kopja in diska. S tem so krepili telo, se pripravljali na napore vojne. Po tej klasični periodici je lahka atletika, kakor ves sport, spala tisoletno spanje. Komaj v zadnjih desetletjih se je prebudilo novo življenje in sportno gibanje je objelo zadnja leta z naglico, kot je ne pozna zgodovina, ves svet. Lahka atletika si pridobiva vedno bolj svetlo na ugledu. Očita se sportu in pred vsem lahki atletiki, da je le izredno starega klasičnega sporta, le divji lov za rekordi. A to leži že v bistvu sporta! Vsak sport skuša vedno in vedno izboljšati najboljša, to ni slaba stran, to je duša sporta. Saj so bile olimpijske igre ravno tako boj za prvenstva kakor naše olimpijade. Sport je boj, kakor je življenje boj za obstanek, slabši podležejo močnejšim; je krepljen, močnim naravam je odprta pot ad astra. In vzgoja krepkih narav je naloga sporta.

Tudi pri telesnih vajah velja staro načelo: čim manj umetnih pripomočkov, tem boljše je vaja. In ravno pri lahki atletiki ne rabijo drugega kakor svoje telo. Poglejmo samo tek, ki je glavna panoga lahke atletike. Zavest, da je ravno tek, kot najnaravnejša vaja, podlaga in temelj vse moderne sportne telesne vzgoje, le prodira v vse sportne kroge. Tek zahteva pomnoženo delovanje pljuč, z intenzivnim dihanjem pri teku se zaposlijo vse pljučne alveole s fiziološkim procesom dihanja, kri se nasti s kislikom, srce deluje hitreje, ves obtok krvi je pospešen. Vsa notranja površina pljuč se prezrači, mišice srca se okrepijo. Krepka pljuča in srce so predpogoji, so vir vse moči. Le pogledimo netreniranega tekača. Izstopil bo med tek, a ne vsled insuficience mišičevja, temveč vsled tega, ker pljuča in srce nista sposobna, da zadostita pomnoženim nalogam. Krepka pljuča in srce rabi vsak sportnik in zato se sprejelo vse sportne panoge v svoj program treninga tudi tek, od tekačev-specialistov do borilcev in boksarjev.

Pri nas je lahka atletika še v povojih. Osnovni lahkoatletični savez za Slovenijo stoji pred ogromno nalogo. A pred vsem mora skušati zainteresirati vsakega za njegov telesni »jaz«, zbuditi ljubezen do zdravega telesa, ki se še vedno preveč zanemarljivo. Moderni meščan dela le duševno, za svoje telo se ne briga skoraj nič, ga sploh ne čuti, le pri naporu ali pri kopanju zapazi, da je zanemarjal telo in se sramuje svojih šibkih prsi, svojih mehkih, nerazvitih mišic. Gojite sport, gojite lahko atletiko! Ta glas naj gre po naši domovini. Delo saveza je, da vzbudi v vsakem posamezniku ambicijo in neupogljivo voljo do uspehov, da postavi na jugoslovanske mitinge zmagovalce, na olimpijado pa vsaj resne tekmovalce.

I. Perpar.

SPORTNE PRIREDITVE OB PRI-
LIKI KRALJEVE POROKE

Kakor smo že poročali, se bodo ob priliki poroke kralja Aleksandra z rumunsko princem Marjo priredile velike sportne prireditve. Najprej se bodo vršile izbirne lahkoatletične tekme za reprezentanco Jugoslavije proti reprezentanci Rumunije. Pri prihodu princenine Marje se vrši velika veslaška regata jugoslovanskih klubov. Največje zanimanje

nje vzbujata na vsak način nogometna tekma med reprezentancama moštvo Beograd in Bukarešta za pokal našo bodočo kraljico in tekma med reprezentacijskimi moštvi Rumunije in naše države za pokal kralja Aleksandra. Kralj in kraljica se bosta udeležila važnejših tekem.

Lahkoatletična tekma med Čehoslovako in Avstrijo se vrši 3. septembra v Brnu. Na sporedu so tek na 100, 400, 800, 1500 in 5000 m, štafeta 4 × 100, tek z zaprekami na 110 m, hoja na 5 km, metanje diska in kopja, skok v višino in daljavo, skok v višino palico, tek na 100 metrov za dame, metanje krogle za dame in damska štafeta 4 × 100.

Telovadna in sportna obveznost na Madžarskem. Madžarska vlada je zadnje dni objavila po narodni skupščini sprejeti zakon o telovadni in sportni obveznosti. Po tem zakonu mora država skrbeti za to, da se mora vsak moški do 21. leta udeleževati telesnih vaj. Po tem zakonu se občne in mesta obvezujejo prirediti igrališča, prepuštili društvo prazne prostore, zgraditi kopališča ter podpirati plavalne šole. Nadalje morajo vsa industrijska, poljedelska in silna podjetja, ki imajo najmanj tisoč delavcev, zgraditi za svoje delavce sportne prostore ali kopališča.

Zagrebska »Concordia« igra dne 9. julija nogometno tekmo v Gradcu s tamnoškim sportnim klubom »Sturm«.

Sletski Vjesnik št. 8 je pravkar izšel ter prinaša poročila vseh zletnih odsekov, cene sedežev in stojšč na zletišču, poročila o udeležbi češkega Sokolstva, o sokolski razstavi in iz prireditvenega odseka. Bratom in sestram priporočamo, da si nabavijo Sletski Vjesnik, ker mora biti pač vsak član točno informiran o zletnih pripravah.

Priprave za zlet. Br. dni odpotuje v Prago Savezni tajnik br. dr. Fux, da se dogovori s Česko Obec Sokolsko o vseh podrobnostih glede udeležbe bratov Čechov na vsesokolskem zletu v Ljubljani. V Beograd odpotuje savezni starosta br. dr. Vl. Ravnihar, da osebo povabi Nj. Vel. kralja na zlet. — V Beograd odpotujejo zastopniki železniškega odseka, da posredujejo v ministrstvu svaobčaja in pri železniški direkciji v Beogradu za znano vožnjo in se dogovorijo o vseh pripravah glede vožnje in železniške službe za časa vsesokolskega zleta.

Tečaj za pouk češkega jezika za člane ljubljanskih in okoliških društev se je pričel v ponedeljek, dne 8. t. m. Opozarjamo vse člane, ki so se priglasili za ta tečaj, da se zanesljivo udeležijo pouka češkega jezika. Ta tečaj se vrši vsak ponedeljek in petek od 18. do 19. ure v realni risalnici, I. nadst. na levo. Vhod je z realnega dvorišča, prva vrata. Poučuje brat dr. Burian, lektor na ljubljanskem vseučilišču.

Odsek za nabavo slavnostnih krojev Jugoslovanskega sokolskega saveza v Ljubljani si je nadel nalogo, da po čim ugodnejših cenah preskrbi članom slavnostne kroje in to do 1. jugoslovanskega vsesokolskega zleta v Ljubljani, ki se vrši v avgustu 1922. Okrogla cena po sedanjih razmerah za kompletni slavnostni kroj bo znašala največ 950 Din. Pravila je plačati stroške za kroj takoj. Le člani, kateri tega ne zmorejo, plačajo ob prigrisitvi 250 Din, ostanek pa v petih enakih mesečnih obrokih, počenši s 1. junijem 1922. Podrobnejša navodila se bodo vposlala posameznim društvom, katera naj takoj, oziroma najkasneje do 15. maja 1922, prijavijo članu, ki reflektirajo na nabavo kroja. »Odsek za nabavo slavnostnih krojev Jugoslovanskega sokolskega saveza v Ljubljani«.

so varstva v enaki meri potrebni, pomembno socialno-zavarovalni zakon krivoo in omalovaževanje drugih za narodno gospodarstvo enako koristnih slojev.

Nemška Avstrija je pred kratkem izdelala nov zakon o socialnem zavarovanju. V ta zakon je sprejeto določilo, da ima zakon stopiti v veljavo istočasno z zakonom o socialnem zavarovanju samostojnih obrtnikov, trgovcev, kmetov itd.

Ni ta način hoče država pokazati, da enako globoko ceni delavno moč in zdravje delavca in obrtnika. Ta junktinski zakon značaj skrajne socialne pravičnosti in izraza željo, da naj socialno zavarovanje štiti vse gospodarsko slabe. Isti junktinski zakon na Češkem in drugod. Ali naši obrtniki tega ne zaslužijo? Saj v obliki fakultativnega zavarovanja?

močemo ugraditi plemenite literature v ozkihi plotovi, namesto da bi jih čistili v jugoslovanski širini in kopali v modri našega neba, ki se razprostira od globoke, čiste Adrije do macedonskih planjav, od Koroške daleč do modre Donave. B. B.

Iz delovanja
Zveze kulturnih društev

Dramska sekcija jugoslov. naprednega akademskega društva »Judran« v Ljubljani je uprizorila v letošnjem letu štirikrat Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, in sicer 19. februarja v Trbovljah, 4. in 5. marca v Kranju in 23. aprila zopet v Trbovljah. Povod z lepim uspehom. — V lanskem letu je uprizorila sekcija isto igro: 7. maja v Novem mestu, 19. junija v Zagorju, 25. junija na Jesenicah, 2. in 3. julija v Krškem in 8. julija v Kamniku. Dne 18. julija se je podala sekcija na daljšo turnejo, kjer je žela mnogo uspeha in pohvale. 21. julija je igrala v Beogradu (prva slovenska predstava v jugoslovanski prestolici) ob velikanskem navdušenju beograjskega občinstva, 26. julija v Varaždinu in 27. julija v Ptuj. — Za letošnji obisk sekcija se Cankarjevo »Hlapce« in neko srbsko komedijo, ki jo poda v srbsčini. S temi tremi deli se poda zopet med naše ljudstvo na večjo turnejo po celi državi. Zveza pričakuje, da gre občinstvo tej marljivosti in podjetnosti sekciji v vsakem oziru na roko in da ji na ta način pripomore do čim lepšega uspeha ter vzbudi v naši napredni, idealni akademski omladini veselje in novo moč do še večjega in popolnejšega dela.

Kulturnoznanstvena sekcija istega društva je priredila sledeča predavanja: 1.) Lastina (S. Bajič, 2. nov. 1921.), 2.) Vprašanje etične izvenkonfesionalne vzgoje (S. Rapč, 15. nov. 1921.), 3.) Dostojstvo (dr. I. Lah, 17. nov. 1921.), 4.) Zanimivi podatki iz naše najnovejše zgodovine (Fr. Majcen, 22. nov. 1921.), 5.) Jugoslovenstvo in plemenski separatizem (B. Teply, 6. dec. 1921.), 6.) O narodnem gospodarstvu (G. Omahen, 21. dec. 1921.), 7.) Politična zgodovina Angleske od 1814.—1832. (S. Bajič, 28. marca 1922.), 8.) Izvor in razvoj socialnega življenja (R. Klaut, 4. aprila 1922.). — Naznanjena so še sledeča predavanja: 1.) Politična zgodovina Angleske II. (1832.—67. in III. (1867): S. Bajič, 2.) Delo in lastina (G. Omahen), 3.) Vrednote (G. Omahen), 4.) Izvor in naloga države (R. Klaut), 5.) Katoliška cerkev in nje stranke v 19. stol. (S. Bajič), 6.) Politične stranke v Jugoslaviji (B. Goslar). Sekcija prireja dvakrat na teden govorniške vaje. Poleg omenjenih sekcij obstoja v društvu še *glasbena sekcija* z orkestrom, ki bo priredil koncert maja koncert. *Sokolska sekcija* prireja predavanja, govorniške vaje in ima svojo knjižnico. — Naše nad vse agilno društvo, ki je vreden naslednik nekdanje dunajske Slovenije, najbolj priporoča njeno delo samo.

Nizozemska literarna razstava. Sredi julija se odprvi v Haagu razstava, ki bo nudila vpogled v življenje in nehanje pesnikov, pisateljev in novinarjev in bo imela zgodovinski in sodobni oddelek ter oddelek, v katerem bodo razstavljeni predmeti, ki so z delom pesnikov, pisateljev in novinarjev v neposredni zvezi, kakor pisalne mize, porošniki, beležnice itd. Razstave se udeležijo vsi pisateljske in novinarske udruženja v Nizozemski.

Mednarodna razstava umetne obrti se odprvi v taliji, v Villa Reale v Monzi prihodnje leto. Razstavljena bodo dela moderne religiozne, profane in monumentalne arhitekture, dalje dekoracije, keramike in grafike.

Goriška Grafika izda za leto 1923. te-le društvene knjige: 1.) Koledar, 2.) Al. Gradnik: Zlata arca (Biseri iz hrvaškega slovstva), 3.) Dr. Pavlica: Sirahova knjiga (Prevod iz sv. pisma).

Kulturni pregled

Delibes: Lakmé

V soboto se je vršila v ljubljanski operi premiera Delibesove opere Lakmé, ki smo jo čuli v Ljubljani že o priliki gostovanja članov zagrebške opere, ko je bila nastopila v strozi. Léo Delibes (1836 — 1891) je pristoja iste družbe kakor Saint-Saens: moderna izrazna sredstva v sklenjenih, čisto še tradicionalnih formah predromantike in klasične. Zaslovel je pri komični operi »Le roi à dit«, baletu »Coppelia« in po operi »Lakmé«. Za svoje čase je moral biti silno moderen in napreden. »Lakmé« je solidna, občutena glasba z dobrih dramatičnimi idejami in čisto duhovitiimi zamisli, predvsem pa ni nikoli banalna. Motiv zaročenec v tretjem dejanju je čudovito podoben srbski narodni melodiji, tudi zvršuje se s kvinto, prav kakor dvo-glasne srbske ali hrvaške popevke. Kje je Delibes to melodijo dobil? Francozom se je morda že zdela indijska...

Orkester je s primernim elanom vodil g. Neffat, ki je opero vestno in precizno naščudiral in dosegel z njo zaslužen uspeh.

Ga. Lovšetova je pela naslovno vlogo s svojim zvokim glasom, ki se ji je pa že razširil in je kos tudi večjim dramatičnim zahtevam. Žal, če je opera njena najvišja ambicija, potem škoda njenega liričnega, tako ljubkega sopranca, če bo zato izgubil na svoji zvonosti in neznost! Duet v prvem dejanju z gno. Kalouskovo je zelo ugajal. Gna. Kalouskova je imela srečen večer, očividno jo je vloga veselila. Geralda je pel g. Drvota s toliko dušo, da je vse potegnili za seboj. O. Zathje ni zaostajal za njim. Po arliji v začetku drugega dejanja je zarjmel po dvoranji navdušen aplavz, kateremu je sledil po dejanju lep venec.

Zbori so bili dobro disciplinirani, med baletom sta se odlikovali gni. Nikitina in Vavpotičeva, pa tudi gospođa Skružnemu gre hvala, ki je iz nič ustvaril lepe nove indijske dekoracije.

»Savremenik«

Tri številke leže pred menoj, tri prijateljice, tri elegantne dame. Ne čudite se, da primerjam knjige z damami. Knjiga je živo bitje, ki nima le daru besede, temveč tudi cirkulacijo življenjskega soka. Ona živi s tisto intenzivnostjo, s katero živi duša onega, ki jo čita. To je čisti dualizem. Lepa knjiga je ponosna na svojo zunanost, dasiravno velja o nji, kar o damah: ne sodi po zunanosti! Ko jo imaš pred seboj, se ti dozdeva, da je lepa knjiga zanimivejša nego na zunanjo preprosto duhovitost tega ali onega profesorja. In razumeš Goetheja, ki pravi, da ni globokosti ideal brez harmonične forme. Ker pa smo vsi radi aktualni in ne ljubimo brezplodnih refleksij, naj povem: »Savremenik« je revija, a vsak njegov zvezek tvori zaključeno knjigo, katere lahko pristežemo mod najlepše knjige, kar jih je kdaj izšlo v jugoslovanski literaturi.

Ni danes mala reč, izdajati take knjige. Današnji svet nima smisla za fino, aristokratsko knjigo; njegovim potrebam in težnjam, njegovemu psihološkemu razpoloženju bolj odgovarjajo informativni dnevniki in polemično-tendenciozna literatura, ki mu nudi bodisi zabavo, bodisi nadomestilo za nedovoljene

ustavljal pri posameznostih molitve, nevede, ker molitve niti ni poslušal, a poznal je, že vse — in, ako se je slučajno vrinila neznaatna izprememba, jo je njegovo uho ujelo in vsa njegova narava se ji je uprla. Smatral je pristavke za nepošteno in nizkotne.

Sredi molitve se je spustila na raslonjalo cerkvene klopi pred njim muha in mučila njegov duh, ko si je mirno mela prednje nožice, objemala z nogami svojo glavo in jo tako krepko obdelavala, da se je zdelo, da se mora ločiti od telesa. Tudi kot nit tanki vrat se ni odtegnil njegovemu opazovanju. Muha si je nato obdrgnila peroti z zadnjimi nogami in jih položila ob telesa kakor krila. Vso to toaletto je opravljala mirno, kar je dokazovala, da si je bila svoje stvari gotova. Kar je bila tudi v resnici. Zakaj, čuditi so se Tomove roke tresle od lovske strasti, se vendar ni upal zagrabiti, ker je mislil, da bo njegova duša še ta trenutek pogubljena, ako stori kaj takega med molitvijo. Toda že med končnim stavkom se je jela njegova roka kriviti in se pomikati proti muhi, in v trenutku, ko je odzval »amen«, je bila muha že v vojnem ujetništvu. Tomova teta je čin odkrila in povzročila, da je bila ujetnica izpuščena.

Duhovnik je nato naznanil, kaj bo govoril in je začel dolgočasno razpravo, ki je bila tako suha, da je polagoma jela marsikatera glava kimati — in vendar je bilo to dokazovanje, ki je imelo opraviti z večnim ognjem in vžepom in ki je izvoljeno ljudstvo

tako decimiralo, da ga je ostalo tako malo, da se je komaj izplačalo, rešiti ga.

Tom je šel strani pridige. Koncem službe božje je vedel natanko, koliko strani šteje, redko pa je vedel kaj več. To pot pa se je izjemoma nekaj hipov zanimal za govor. Duhovnik je veličastno in jasno naslikal skupščino zemeljskih prebivalcev v tisoletni državi, kjer ležita lev in jagnje složno drug poleg drugega in ju more voditi majhno dete. Toda patosa, pouka in uporabe velikega prizora deček ni razumel. Misli je le na to, kako nastopajo glavni predstavitelji. Obraz se mu je svetil v misli, da bi on mogel biti dete, ako bi bil tu krotki lev.

Ko pa je svečenik zopet jel suhoparno govoriti, se je udal neobčutnemu stanju. Nenadoma se je domislil zaklada, ki ga je imel, in izvelkel ga je iz žepa. Bil je mogočen, črn hrošč z velikanskimi čeljustmi — rogač, kakor ga je imenoval. Zaprt je bil v škafličici z vžgalice. Prvo, kar je hrošč storil, je bilo, da ga je vščipnil v prst. Deček je odbrnil hrošča, ki je brcal ležec na hrbtu v stranski ladji cerkve, dočim je ležal tu, ne da bi si mogel pomagati in se obrniti. Tom ga je ves radovslen opazoval. Drugi ljudje, ki jih priliga tudi ni dosti zanimala, so prav tako našli pri tem zabavo in so hrošča opazovali. Zdajci se je priklatil koder, žalostnega srca, len radi mehke poletne vročine in miru, sit ujetništva in iska-

jož izpremembe. Zapazil je hrošča. Počeni rop se mu je dvignil in migal jo z njim. Opazoval je plen. Šel je okrog njega in ga vohal iz gotove razlajle, šel je zopet okoli njega, se opogumil in premaknil nos; nato je dvignil gorjenje ustnice in previdno hlastnil po njem, prav zraven, hlastnil je še enkrat in se jel nad tem zabavati. Legl je na trebuh, zgrabil hrošča med tace in nadaljeval svoje poizkuse. Končno se je stvari naveličal, postal je nebržen in se ni več zmenil za hrošča. Povesil je glavo, polagoma mu je ustnica upadla in zadela sovažnika, ki jo je takoj zgrabil. Reško zraven je zadonelo, koder je zamahnil z glavo in hrošč je odletel nekaj scinjev dalje, in sicer zopet na t-bet. Bliznji gledalci so bili polni tiha ga veselja, različni obrazi so se skrivali pod paljače in robove in Tom je bil resnično sročen.

Pee je izgledal bedasto in se je tak tudi samemu sebi zdel. V njegovem srcu sta divjala jeza in želja po maščevanju. Pristopil je k hrošču, in se ga previdno lotil; skakal je proti njemu z vseh točk krogevega oboda, tolkel in sicer zopet na t-bet. Bliznji gledalci so bili polni tiha ga veselja, različni obrazi so se skrivali pod paljače in robove in Tom je bil resnično sročen.

Čez nekaj časa se je zopet utrudil. Poizkušal se je zabavati z muho, kar pa mu ni zastavilo; zasledoval je mravljo z nosom tik ob tleh in se je, tudi tega kmalu naveličal. Zdehal je, stokal. popolnoma pozabil hrošča in

sedel nanj. Zopet je divje zatulil in pometal po cerkvi, neprestano rjoveč. Prekrižal je cerkev pred altarjem in pobegnil v drugo ladjo, pred vratmi se je zopet obrnil in jo ubral navzgor po stranski ladji. Njegov strah je rastel s tekom, končno je švigal naokoli kakor volnena repatica z bliskovito naglico.

Končno se je blazno trpeč širamak ustavil in skočil v naročje svojemu gospodarju. Ta ga je vrgel skozi okno in tuljenje je polagoma zamiralo, dokler ni pojenjalo v daljavi.

Počasi so pordeli obrazi vseh vernikov v cerkvi in se skoro dušili pod zadržanim emehom, dočim se je pridriga nenaadoma prekinila. Nadaljevala pa so je takoj, toda hromo in jeclaje, ker je izginila vsakršna možnost, da bi napravila vtis. Celo najresnejše misli so bile sprejete od neprestanih izbrulov nesvete veselosti za naslanjali cerkvenih klopi, kakor da predava ubogi propovednik o skrajno žaljivi stvari. Bilo je za vso občno veliko olajšanje, ko se je končala služba božja in je minul blagolov.

Tom Sawyer je šel prav zadovoljen domov. Misli si je, da daje služba božja vendar zadoščanje, ako je kaj izpremembe. Le eno-menoč misel je imel. Rad je pač videl, da se je posigral z njegovim rogačem; toda ni smatral za pošteno, da je on to povzročil.

MARK TWAIN:

Pes v cerkvi

Ko so zapeli himno, se je obrnil prečasti gospod pastor Sprague k črni deski in prečital oznanila sestankov, seji in drugih takih stvari, in sicer tako obsežno, da se je moglo misliti, da bo trajalo to do mraka. Ta čudna navada se vzdržuje v Ameriki, čelo v mestih, sedaj v dobi, ko izhaja časopisov v izobilju. Često je slučaj, da se navajene sege tem težje iznelimo, čim manj je opravljena.

Nato je duhovnik jel moliti. Bila je dobra, iskrena molitev in se je zavlekla v podrobnosti. Prosila je za cerkev in za male otroke cerkve, za ostale cerkve v vasei in za vasa samo, za grofijo, za državo, za državne uradnike, za Združene države, za kongres, za predsednika in za vladne uradnike, za uboge mornarje, katere premetava viharno morje, za tlačene milijone, ki imajo luč in dobro besedo, no pa oči, da bi je videli, niti ušesa, da bi jo slišali, za pagane na oddaljenih morskih otokih. Svečenik je zaključil s prošnjo, da bi besede, katero je lamerjal izgovoriti, našle milosti in dovajanje in bi postale rmo, vrženo na rodovitna tla, ki bi prinesle svoj čas mnoge sadu. Amen.

Nato so po cerkvi zašumela oblačila in stoječa srenja je pospevala.

Dečku, o katerem pripoveduje ta zgodba, molitev ni ugajala, le prenašal jo je, ako jo še to storil. Med vso molitvijo je bil trmoglav. Nevede se je

Iz življenja in sveta

Ali mrtvi žive?

Zanimanje za metafiziko, znanstveno raziskovanje različnih nadnaravnih pojavov, je zlasti v Franciji vedno intenzivnejše. Kaj se zgodi, ko človek umrje? Ali je življenje tudi okrog groba? Ali ima človek dušo? Ali moremo občeševati s duhovi?

Vse to se vprašanja, ki so tako stara, kakor svet sam, kakor človeštvo. S temi vprašanji se je bavilo ljudstvo že od nekdaj; ali dočim se je v tem oziru varovalo na vpliv božanstva, na nekaj, kar se ne more spraviti v sklad s naravnimi zakoni, se je znanost z dnevnimi odločili, da vzame v svoje roke tolmačenje in proučevanje teh prikazni. V krogih učenjakov prevladuje mnenje, da se vsi spiritalistični fenomeni, premikanje mizic, pisanje s pomočjo medija, reinkarnacija in drugo dajo razlagati tudi znanstvenim potom. Pri vsem tem pa je doslej ostalo le pri hipotezah.

Tudi doslej so se nekateri učenjaki bavili s spiritalizmom. A to so bile le posamezne akcije brez pravega sistema. Preteklo leto je znana francoska revija «L'Opinion» razpisala anketo na vprašanje: «Ali mrtvi žive?», ki je našla odziv tudi v znanstvenih krogih. Sedaj pa je najvišji francoski učni zavod, pariška Sorbona, prevzela v svoje roke nadaljnje, čisto znanstveno delovanje za proučevanje tega večnega vprašanja. O tem je Havasova agencija objavila te dni naslednji komunikat:

«Vseled ankete gospoda Pavla Heuzea «Ali mrtvi žive?», se je razpredla živahna polemika o tem, da-li obstoje takimenovani fenomeni materializacije. Da se to vprašanje reši končno znanstvenim potom, je fakulteta pariške univerze sklenila, da priredi poizkuse v lokalni, ki bi nudil popolno garancijo. V to svrhu se je določil nek laboratorij omenjene fakultete. Poizkusi, ki so se že pričeli, se nadaljujejo ob prisotnosti najznamenitejšega izmed francoskih medijev. O rezultatih se varuje še tajnost, objavili pa se bodo v doglednem času.»

Kakor doznavi gori omenjena revija, so se poizkusi pričeli dne 20. marca. Poizkusi se vodijo s pomočjo priznanega francoskega medija gospodične Eve Carriere v fiziološkem laboratoriju Sorbone. Trije najuglednejši učenjaki pariške univerze so se obvezali, da bodo vršili kontrolo pri teh poizkusih, tako da bo izključena vsaka prevara.

Revija «L'Opinion» končno poroča, da se bodo že tekom prihodnjega meseca objavili zapisniki o teh senzacionalnih poizkusih, ki so baje že doslej dovedli do izrednih rezultatov.

Zanimiva prerokovanja

Rela Markovits je priobčil v «Grazers Tagespost» od dne 15. decembra 1918., št. 344, prerokovanje frančiškanskega patra Ludovico Rocco, čigar prerokovanja so izšla leta 1848. v vatikanski tiskarni. V svojem 85. letu je romal v sveto deželo. Sedem let je živel v sveti deželi in prehodil vse svete kraje. Nato je šel v samostan na goro Sinaj. Ostal je pri ljubeznivih samostančih šest tednov. Nekega dne je prošil samostanske brate Antonija Pachinetti, Anselma Bonaldija in Izidorja Fabra, da naj stopijo v njegovo celico in naj mu bodo za vse slučaje in ob vsem dnevnem času na razpolago, ker jim ima razodeti mnogo dogodkov bodočnosti. Vseled visoke starosti in fizične onemoglosti je zapadel v globoko spanje. Iz katerega se je dnevno le na majhne trenutke prebudil in prisotnim bratom narekoval prerokovanja. Na opevni dan svojega spanja, ob 12. uri poludne, pretekel je svojo smrt, ki je tudi natančno ob 12. uri pobožnega brata spremlila v večnost. Navesti hočem samo te prerokbe, ki se tičejo nas Jugoslovancev in naših sedov. Kar je prerokoval o svetovni vojni, se je vse natančno izpolnilo.

O Italiji pravi: Italija, ti lepa dežela, čez tebe jokam jaz: Del tvojih mest bo porušen in uničen. Tu najde mnogo Nemcev svoj grob. Avstrija te bo hotela podjarmiti, toda narod se bo zopet ohranil. Rim bo prestolnica nove Italije, kralj Sardinije in Neapola bo izginil. Avstrija naj bo posvarjena, da ne pošilja svojih sinov v klavnico. Italija bo postala svobodna, ostala bo sedež katoliške cerkve, vsi ostali knezi Italije bodo nehali vladati.

Rusija bo torišče najhujših grozodejstev, tu bodo največje homatije, mnogo vasei in gradov bo porušeno, strašna revolucija bo polovica ljudi uničila; carska obitelj, en del plemstva in duhovščine bo umorjena. V Peterburgu in Moskvi bodo trupla mrtvih ležala tedne in tedne, ne da bi jih pokopali. Cela carska Rusija bo razpadla na male države.

Poljska bo postala samostojna in evropska velevalst. Stara, častitljiva monarhija (Avstrija) bo po mnogih krvavih bojih razpadla, Dunaj bo propadel, velike palače bodo ostale prazne, plemstvo bo izginilo.

Madžarska bo izginila; (zapadni) Slovani pa se bodo združili v lastno zapadno slovansko veliko kraljestvo. Mnogo grozodejstev se bodo zgodila in strašne nadloge bodo teple dežele.

Nemško-avstrijske pokrajine se bodo priključile Nemčiji, kjer ne bo kraljestev, ne kneževin, ampak samo ena Nemčija. Kralji in knezi Nemčije se bodo morali odovedati svojih prestolov in pruskemu

kralju (Viljemu II.) je namenjena težka usoda.

Anglija, ta kramarska država, ki bo iz dobičkanosti vse krivice podpirala, bo kraj največjih grozodejstev.

Bolezni, vojne, lakota in vse mogoče nadloge bodo teple človeštvo in polovica ga bo iztrebljenega.

To so torej prerokbe p. Ludovico Rocco v letu 1848.

Interesantno je, da je ta knjiga prišla v roke Ludviku Zimmermannu, uredniku graškega lista «Freiheit». V 18. zvezku leta 1869. kritikuje te prerokbe in piše o pobožnem švindlu zemeljskega razuma in o nebeški neumnosti — komu bi prišlo na pamet, da bi povzročil smrt 14 milijonov ljudi in da bi cesarje, kralje in kneze poučeval — pobožni frančiškan bi bil bolj storil, da bi bil voščedel in manj lagal — v interesu javne varnosti bi se moralo uradno zabraniti, da se begajo ljudje s takimi prerokovanji.

In kaj pravite danes, leta 1922., k temu? Vzpričo današnjih razmer in dogodkov se marsikateri tem prerokbam ne bo posmehoval — naš položaj in časi, v katerih živimo, se žal preserno ujemajo z nastalimi dejstvi, proročenimi po p. Ludoviku. Proč. P. Lokovšek.

Največji most na svetu

Podjetni Amerikanci so sklenili, da zgrade zopet nekaj grandioznega in da povečajo svojo slavo s največjim mostom na svetu. Orjaško mesto New York je ločeno od velikih delov Brooklyn, New Jersey in Hoboken po širokem morskem kanalu East River in po reki Hudson. Preko East Riverja so že zgrajeni štiri ogromni mostovi in šest podmorskih tunelov posreduje velikanski promet.

Zelo živahen promet med New Yorkom in New Jerseyem pa se vrši že vedno s pomočjo ladij. Že leta 1880. je bil izdelan načrt za gradnjo ogromnega mostu preko Hudsona, ki je tamkaj širok nad 1000 metrov. Ta načrt se doslej ni izvršil. V zadnjih letih pa so bili izdelani novi načrti za projektirani velikanski most in, kakor poročajo iz New Yorka, so se pripravljala dela že pričela. Glavni lok novega mostu bo dolg sporaj tisoč metrov, dočim so doslej zgrajeni lok preko Firth of Fortha na Škotskem in preko reke Lorena v Kanadi dolgi le po 500 metrov. Glavni lok novega mostu bo dolg 987 metrov, a k temu pride na vsaki strani še po en lok, ki bo dolg vsak približno 500 metrov. Širokost mostu bo znašala 61 metrov. Most bo imel dva nadstropja; dolnji bo služil le železniškemu prometu ter bo imel deset paralelnih prog; gornji nadstropje pa bo služilo avtomobilskemu in tramvajskemu prometu, dočim je za počeo na vsaki strani določen prostor v širokosti treh metrov. Most se bo dvigal 50 metrov nad vodo ter bo visel na ogromnih jeklenih kabljih, debelih nad tri metre.

Vsa težina grandioznega mostu bo počivala na krajnih stolpih, ki bodo visoki 256 metrov. Temelji teh stolpov bodo zavzemali površino 7930 kvadratnih metrov. Inženjerji upajo, da bo novi most dograjen do leta 1928. Stroški ogromnega mostu so proračunjeni na 210 milijonov dolarjev, v našem denarju na približno 60 milijard kron.

NENAVADEN DAVEK.

Nekateri starši imajo navado, da dajo svojim otrokom pri krstu celo vrsto imen, predvsem zato, da bi tako počastili spomin svojih prednikov z enakimi imeni. Ponekod, zlasti na Saškem v Nemčiji, je nastala v tem oziru že pravcata razvada. Običinski svet v Kreisu na Saškem je zato prišel na originalno idejo. Sklenil je namreč, da se pri vpisu v stanovski seznam obdači tretje in vsako nadaljnje ime novorojenčka, izkupiček pa se porabi za pokritje stroškov za vpisovanje.

3000 NAPAK V STAREM TESTAMENTU.

Znani orientalist Friderik Delitzschat si je nadel težko nalogo, da našteje vse napake v sv. pismu stare zaveze, da bi mogel besedilo potem kritičneje obdelati. Po njegovi ugotovitvi se nahaja v stari zavezi nič manj kakor 3000 neoporečnih napak v besedilu.

ŠE O SMRTI CESARJEVICA RUDOLFA.

Po dunajskih časopisih so se v zadnjem času pojavile nove vesti o zagonetni smrti bivšega avstrijskega prestolnaslednika Rudolfa, ki temelje na podatkih feldcajgmajstra Margutija, ki je bil dodeljen generalnemu adjutantu starega Franca Jožefa. Po teh podatkih je nastala tragedija na sledeči način:

Franco Jožef je svojemu sinu Rudolfu odločno prepovedal zakon z Marijo Vercero. S tem je bila za Rudolfa stvar končana. Povedal je to baronici Vesceri kar naravnost, naker se je odpeljal v Mayerling, kjer je stanovala mlada, ne-navadno lepa žena grajskega gozdarja, s katero je živel Rudolf še nekaj časa v intimnih odnosih. Gozdar, ki je bil silno ljubosumen, je Rudolfa večkrat posvaril. Usodepolnega dne ga je zalotil pri svoji ženi in mu s sekuro razbil glavo. Medtem je prišla v Mayerling tudi baronika Vescera, da se definitivno pomeni z Rudolfom glede prekinjenja odnosa. Ko je izvedela, kaj se je zgodilo, je izvršila samomor.

Gospodarska vprašanja

Uveljavljanje terjatev proti staroavstrijskim dolžnikom

Na večstranska vprašanja, če se morejo v sedanjem času, ko se ni sklenjen med našo kraljevino in avstrijsko republiko poselna pogodba, vloževati starokronske terjatve naših državljanov proti Avstrijem, zlasti ondotnim denarnim zavodom, se nam pojasnjuje s pravniki strani:

Take tožbe se dopuščajo pred našimi sodišči, čim so ta zanje kompetentna. Kompetenca pa v večini slučajev le takrat podana, ako ima toženi Avstrijec (denarni zavod) pri nas kako imovino (terjatve ali vsaj zastavo zanj).

Vprašanje, koliko jugoslovanskih kron more naš državljan vložiti za 100 staroavstrijskih, je rešeno po členu 271. senžermenske mirovne pogodbe. Ta člen je po svojem duhu in namenu za nas zelo ugoden, ker izhaja iz notranje (kurzne) vrednosti staroavstrijske krone v mesečnih septembur-oktobru 1918. leta, ki je bila okrog 20krat tako velika, kakor je današnja vrednost naše jugokrone. Po svojem besedilu pa je člen 271. zgrešen, ker bi bilo za točno preračunavanje znoske, ki pritiče jugoslovanskemu upniku po njem, treba, da je notiral na fenevski borzi takrat tudi naš dinar. Dinar pa v tistih mesecih ni notiral, iz česar sklepajo nekateri juristi, da je člen 271. neizvedljiv in neuporaben. Temu pa ni tako, ker je v gotovih mejah uporaba člena 271. neodvisna od kurza dinarja mesecev septembra-oktobra 1918. leta, oziroma je ta kurz zanj brez relevance. Kadar namreč vložuje naš državljan za svojo terjatve le toliko jugokron, kolikor znaša njegova terjatve v staroavstrijskih, torej le odlomek svoje terjatve (s katerim se pa obvaruje vsaj efektivne škode), mu more sodišče ta znesek pripoznati kljub zgrešenemu besedilu čl. 271. Kajti naj bi bil dinar v večkrat navedeni dobi notiral katerokoli številko med 0 — 100 (1, 10, 90, 100) poda preračunavanje vedno več, kakor v jugokronah vloženi nominalni znesek.

V slučaju (najneugodnejšem za našega državljanja), da bi bil dinar notiral al pari, to je, da bi bil enako vreden 1 švicarskemu franku (kar je za sept.-okt. 1918 izključeno, ker je bila Srbija na koncu gospod. moči, švica na višku konkure), bi mogel naš državljan za 100 starih kron tirjati še vedno 40 dinarjev, kar je več kakor 100 jugokron. Ta slučaj pa je najneugodnejši, dejanski se je koncem vojne plačevalo za 1 švic. frank (ne en, temveč) do deset dinarjev. Zato sodišča ne morejo imeti pomislekov, prisoditi državljanom v jugokronah vsaj nominalno enaki znesek, kakršnega imajo tirjati v staroavstrijskih.

Zgrešenemu besedilu čl. 271 se morejo naši tožniki ogniti tudi na ta način, da se izrečejo za pripravljene sprejeti plačila namesto v jugokronah (kar ima pravico), direktno v švicarskih frankih po današnjem nizkem kursu (okrog 1.80:100), oziroma po kursu ob času sodbe. Potem odpade sploh vsako preračunavanje švicarskih frankov na dinar, tožnik pa bo za franke smeraj lahko kupil krone.

Prekop Ren-Donava

Zadnje čase se vedno več razpravlja o načrtih, kako usposobiti evropske reke za paroplovbo in to za večje in največje ladje, zlasti pa kako zvežati med največje in najvažnejše plovne vnetoke. Glavni problem pri tem je, kako zvežati s prekop reke, ki teko v Severno ter v Baltičko morje, z Donavo in doseči celo zvezo med industrijskimi državami evropskega severozapada z agrarnimi predeli na jugovzhodu in vzhodu.

Nemci so se lotili tega nalog z največjo vnamo. Izdelali so načrt, kako napraviti prekop med Renom in Donavo in ga usposobiti za paroplovni velepromet. Načrt je izdelan in odobren in z delom se prične takoj. Ker spadamo k podonavskim državam, je omenjeno podjetje tudi za nas prvovrstne važnosti, zato naj opozorimo nanj.

Da bo Donava vsled tega silno pridobila, je jasno. Kajti doslej ta reka ni bila posebno obiskovana in izkazuje daleko manj prometa nego n. pr. Ren. Naj navedemo sledeče podatke v primerjavi: Glavna dolžina Renova meri od Kehla pri Strassburgu do holandske meje 570 km, dolžina Donave od Regensburga do ustja pri Sulini 2360 km; vsega prometa pa je bilo na Renu l. 1913. okroglo 57.6 milijonov ton, a na Donavi l. 1912. okroglo 14.6 mil. ton. Ladijski park je znašal na Renu l. 1912. 1604 parnikov s 400.375 P. S. In 4.500.000 ton vlačilnega prostora, a na Donavi 428 parnikov s 137.000 P. S. In 1.126.000 ton vlačilnega prostora. Danes po vojni pa stoji s prometom na Donavi še slabše nego prej.

Novi prekop med Renom in Donavo bo vodil sledeče: Najprej gre paroplovna črta po Mainu navzgor do Bamberg, nato pa po že obstoječem Ludvigo-vem kanalu mimo Nürnberga na Donavo pri Kehlhelmu. Toda novi kanal se izdela povsem na novo; predvsem se zmanjša število jezov, ki jih bo v novem kanalu na vsej razdalji med Aschaffenburgom do Passava le 48, dočim jih sedaj na oddelku med Bambergom in Kehlhelmom nad 100. Priprave na jezovih, lejer se dvignelo ladje, bodo suho urele-

ne, da bodo mogle ladje, ki jih bo vlekel parnik, naenkrat skozi nje. Da pa bo imel najvišji del kanala med Kehlhelmom in Nürnbergom dovolj vode, se bo voda iz reke Lech po dolgem posebnem prekopu s predori napeljala 90 km daleč v paroplovni kanal in se na ta način obenem pridobila velikanska vodna sila za izrabljanje. Saj je načrt, da se velikanski stroški tega podjetja pokrijejo v glavnem s tem stranskim namenom, tedaj z izrabljanjem vodnih sil na omenjeni način. Delo se misli izvršiti v dob 10 do 20 let, in začelo se bo najprej na Mainu med Aschaffenburgom in Würzburgom.

Ko bo kanal gotov, bo mogoče pripeljati cele vlake iz Severnega v Črno morje brez prekladanja; vsak teh ladijskih vlakov bo transportiral naenkrat toliko tovorov, kot deset najdaljših tovrnih vlakov po železnici. Pridobljene vodne sile pa bodo nadomestovale porabo treh milijonov ton premoga.

Nemci si obetajo, da bo kanal med Renom in Donavo enako velikega pomena kakor Sueški in Panamski prekop.

Zunanja trgovina Švice leta 1921

Zunanja trgovina Švice v letu 1921 kaže močno nazadovanje uvoznih vrednosti proti l. 1920. Izvozna vrednost izkazuje nasprotno znatno manjše nazadovanje, tako da se je prevešek uvoza nad izvozom močno zmanjšal. Uvoz in izvoz sta od 1913 do 1921 razvijala takole (v milijonih švicarskih frankov):

	uvoz	izvoz
1913	1919.8	1876.4
1914	1478.4	1186.9
1915	1680.0	1670.1
1916	2378.5	2447.7
1917	2405.1	2322.9
1918	2401.5	1963.2
1919	3533.4	3298.1
1920	4242.8	3277.1
1921	2294.3	2140.1

V teh letih je bil torej samo enkrat prevešek izvoza nad uvozom, in sicer v letu 1916 za 69.2 milijona frankov vseh velikih vojnih dobav. Najslabše je bilo leto 1920, v katerem je znašal prevešek uvoza 953.7 milijona frankov, dočim se je za leta 1921 zopet znižal na 156.2 milijona frankov.

Pri presojanju gornjih števil je treba vzeti v obzir tudi razvoj švicarskega franka, ki je tekom pretečenega leta zelo pridobil na kupni moči in izza decembra 1921 s prekoparitetnim notiranjem v New Yorku postal najvišja deviza na svetu. Deloma močna kupna sila franka še bolj pa v predhodnem letu v veliki meri pokrite potrebe so povzročile ta nesorazmerni padec uvoznih vrednosti od 4242.8 (v letu 1920) milijona na 2294.3 (v letu 1921) milijona frankov.

Da so se takoj po vojni uvozne vrednosti tako dvignile, se razlaga iz tega, da so tudi v Švici med vojno varčevali, vseh česar je takoj po vojni nastala velika potreba po blagu. Padcu uvoznih vrednosti je vzrok visoki kurz franka, ki onemogočuje valutarno slabim državam nabavo švicarskega blaga.

Vseled visoke valute se nahaja mnogo švicarskih industrij v krizi, ker ne morejo izvažati. Zlasti urarska industrija omejuje obrate. Tudi tujski promet propada, ker ni gostov iz držav slabe valute. Iz tega izvira tudi velika brezposelnost v Švici. Če bo razmerje med švicarskim frankom in slabimi valutami bilo po tej poti naprej, bo letošnje leto švicarski izvoz še znatnejše padele. Lansko leto je le mala uvozna potreba, ki je bila predhodno leto v veliki meri pokrita, povzročila v primeri s prejšnjimi leti ugodnejše razmerje med uvozom in izvozom.

Tržna poročila

Budimpešta, 8. maja. (Zivina.) Zivina madžarskega izvora (za kg žive teže): voli l. 70 — 90 Km, srednji 45 — 62 Km, slab 35 — 44 Km; krave l. 55 — 75 Km, srednje 40 — 54 Km; bikli l. 62 — 80 Km, srednji 48 — 60 Km, slaba živina 30 — 36 Km, mlada živina 35 — 48 kron madžarskih. Zivina rumunskega izvora: voli 80 — 110 Km, najboljši tudi 135 Km, krave 70 — 98 Km, bikli 75 — 106 Km. Svinje z veleposestev Zeške, 140 — 142 Km, stare 132 — 136 Km, svinje z dežele srednje 134 — 138 Km, lahke 95 — 125 Km, stare 110 — 120 Km.

Drobne vesti

— Zgradba državnih železniških delavnic v Ljubljani. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je posredovala pri prometnem ministru v zadevi pospešitve del za gradbo državnih železniških delavnic v Ljubljani, za katere je bil predviden kredit 4 milijonov dinarjev v investicijskem programu sedemodstotnega notranjega posojila. Ministarstvo je obvestilo zbornico, da je dalo v to svrhu v tekočem računskem letu od celokupnega zahtevanega kredita v znesku 3.260.000 dinarjev, ki ga je v to svrhu zahtevala zagrebška direkcija, kot prvi obrok vsoto 2.470.000 dinarjev in da bo ostanek v znesku 790.000 dinarjev dalo v prihodnjem računskem letu na razpolago.

— Gradnja visečih železnic v Bakru. Pred nekaj dnevi je bila s strani prometnega ministarstva izdana definitivna koncesija za gradnjo zračne železnice v Ba-

kru, ki ima iti s bakrskega kolodvora do morskega pristanišča v Bakru. Gospodarski krogi v Hrvatski, Slavoniji, Dalmaciji in Sloveniji se zanimajo za ta načrt, ker bi s njegovim uresnitvjem dobili na severnem Jadranu vendar možnost našega izhoda na morje. Zgradnja bo stala okoli 6 milijonov dinarjev. Projektirana je kapaciteta 15 normalnih vagonov blaga na uro.

— Velike količine neprodanega vina v Banatu. V kletah Banata, zlasti v Vršcu in Beli Crkvi se nahajajo še velike količine neprodanega vina, ki ga ni mogoče izvoziti. Zato je šla iz Bele Crkve posebna deputacija v Beograd in intervjuirala pri prometnem in poljedelskem ministru, ki sta obljubila olajšave in pomoč, da se bodo mogle ogromne količine tega vina izvoziti.

— Uvoz žitaric in moke iz Jugoslavije v Češkoslovaško je znašal v marcu po poročilu Zveze čeških mlinov: ovsa 3396 metrskih stotov in pšenice moka 3355 metrskih stotov.

— Naša trgovina z Anglijo. Po angleški gospodarski reviji «The Economist» je znašal v letu 1921 izvoz iz Jugoslavije v Anglijo 739.542 funtov. Izvoz iz Anglije v Jugoslavijo je znašal v istem letu 1.045.705 funtov in reeksport vsoto 27.336 funtov, torej skupaj 1.073.041 funtov. Naša bilanca je v trgovini z Anglijo pasivna za 313.499 funtov, torej nad 90 milijonov dinarjev.

— Velika češko-jugoslovanska tekstilna tvornica pri Kostajnici. Kakor javljajo iz Zagreba, se snuje pri Kostajnici velika tekstilna tvornica, ki bi se zgradila s domačim, a s pomočjo češkoslovaškega kapitala.

— Menični blanketi nove emisije. Delegacija ministarstva v Ljubljani opozarja na razglas št. B II 10/40 iz leta 1922, ki izide v najkrajšem času v «Uradnem listu» in vsebuje popis meničnih blanketov nove emisije in določbe o zamenjavi starih emisij. Zamenja meničnih blanketov se ima izvršiti do dne 1. avgusta 1922. Menični blanketi stare emisije se smejo uporabljati še do 1. junija 1922.

— V trgovinski register so se vpisale nastopne tvrdke: R. Kržižić na Brodu pri Logatcu (trgovina z mešanim blagom na drobno); Karol Florjančič v Celju (trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na debelo); Josip Lavčič v Kranjski gori (trgovina z mešanim blagom); Gv. Bakarčič v Ljubljani (lekarna); Gvidon Čerdel v Ljubljani (trgovina s klobuki, perilem in modnim blagom); Ludovik Gerkman ml. v Ljubljani (trgovina z usnjem); Inž. Lavrenčič v Ljubljani (stavbno podjetje in tehnična pisarna); Rud. Ramor v Ljubljani (lekarna); Jakob Kele v Mariboru (izvrševanje krojaške obrta in trgovina s konfekcijo); Karel Kresnik v Mariboru (trgovina s poljskimi stroji, kolesi in pripadnimi potrebščinami); Anton Poš v Mariboru (trgovina z manufakturo na drobno in s papirjem); Anton Svet v Podkrajniku (trgovina z lesom); Tomo Svetina na Raketu (trgovina z mešanim blagom na drobno); Mikolč Ivan v Smartnem pri Slovenjgradcu (govtina in mesarija); I. Skoflec v Vrhpolju (trgovina z lesom). Izbrisala se je tvrdka Otmar Sturm v Metliki (trgovina).

— V zadržni register sta se vpisali nastopni zadruzi: Produktivna zadruga ključavničarjev in sorodnih strok, r. z. z. o. z. na Ježici in Lončarska zadruga v Komendi r. z. z. o. z. Izbrisala se je Zivino-rejska zadruga v Motniku.

— Bratislavski orientalski sejem. Interesenti se opozarjajo, da je češkoslovaško finančno ministarstvo dovolilo uvoz blaga za bratislavski vzorčni sejem brez uvoznih dovoljenj. Odvoz na razstavi neprodanega blaga se more po dovoljenju ravnatelstva češkoslovaških državnih železnic vrstiti do meje po tarifi, ki je dovoljena za razstavno blago.

— Padec švicarskega franka. Švicarski frank, ki je stal že okoli pol leta, to je izza oktobra 1921, nad zlato pariteto, je pretečeno soboto padel približno na stanje zlato paritete. Izredno visoka sedanja vrednost švicarskega franka se pripisuje začasnim prednostim, ki jo je imel švicarski frank v mednarodnem prometu. Izgleda, da sedaj ponehava odlična vloga švicarskega franka. Sicer pa se švicarji tega brezdvomno veselijo, kajti to jim bo odprlo zopet izvoz in propadajoča industrija se bo spet popravila.

— Zlata pariteta za plačanje carine v Avstriji je določena za drugi teden v maju na 1600 papirnatih avstrijskih kron za eno zlato krono.

— Povišanje cen železu v Avstriji. Alpska montanska družba je povišala pretečni teden cene fabrikatov n. pr. železu v palicah od 260 na 303, grobi pločevini od 280 na 300 Ka. Cene polfabrikatov se niso povišale.

— Plačilne težkote Italijanskih tvrdk. Sodišče v Bologni je dovolilo lesni družbi «Società Italiana Industria Legnami» v Bologni osem mesečni moratorij. Insolventne so postale nastopne tvrdke: metallurgična tvornica Geo G. Blackwell Sons & Co. v Genovi; «Irma», Industrija Ricerche Minerarie Abruzzesi, komanditna družba v Sulmona; «Cooperativa Operaia Impianti Frigoriferi», d. d. v likvidaciji v Genovi.

— Povišanje cen moki v Nemčiji. Južnonemška zveza mlinov je v aprilu večkrat znižala ceno moki št. 0, zadnje dni pa jo je zopet povišala, tako da je od 28. aprila od 1975 (najnižja cena v aprilu) narasla do 3. maja na 2060 mark za 100 kg, vendar je še vedno cenejša, nego pri nas.

Hči papeža

— Lukrecija Borgia

(Dalje.)

Začuden in kakor da ne veruje gleda papež svojega sina. Cezar pa se smehlja in nadaljuje: «Ako hočete videti svojega zeta, pošljite v krčmo očeta Filipa pod vratni svetega Boštjana, navadno besceno za klateže. V njej najdete gospoda princa Alfonsa in njegovega druga, oba preoblečena. Ne dvomite o mojih besedah, Sveti Oče, ker so moji oglehni princeli to vest, in oni, ki ga je izvolil, je še posebno zanesljiv.»

Aleksander VI. se zamislil nekaj časa, potem pa reče:

«Pa četudi, naj je katerikoli vzrok dovedel vojvodo do tega, da se nepoznani približa našemu mestu, nendar mislim, da bi bila pogreška, če bi ga sedaj izbežali iz skrivališča. Pač pa naj ostane še dalje pod tvojo pažnjo za vsak korak, da bomo poučeni o njegovih namerah.»

Cezar se lahko nakloni. Papež pa nadaljuje in prime tresočih rok za pismo, nad katerim se je bil popreje tako zamislil. «Sinova moja,» pravi, «dalje moram govoriti z vama o drugi stvari, ki mi dela težke skrbi. Pred nekaj urami sem dobil to pismo iz Florencia. Poslal mi ga je moj zaupnik, ki sem ga poslal tja samo v tej zadevi. V obotavljanju je opasnost, sinova moja. V Florenci je neki zločinski frater Savonarola odpadel od svete cerkve, kateri je bil prisegel svojo zvestobo, in je začel proti nam borbo na življenje in smrt, ter se pri tem zlasti poslužuje brezprimernih zgovornosti in prepričevalnosti. Florencince je že pridobil za sebe. Oni že odpadajo od nas. Zaman sem upornika prokel z velikim cerkvenim prokletstvom. Svet mu veruje, on pa izliva s

prilike svoj strup proti Borgijevom, napada nas v javnih govorih, in sodrga odobrava in tuli okrog njega. Tisoč smrti je že zaslužil za razkolnik, ki se drzne boriti se proti lastnemu papežu. ... ali, do živga mu ne morem. Upal sem sicer, da se ga sčebim, in sem poslal v Florencio svoje ljudi, ki bi ga ubili a prižnice. Toda o pravem času je bil opozorjen na to namero in se je umaknil. Od takrat ga niso več videli na florentinskih ulicah, ponotič pa, tako mi javljajo moji poverjeniki, sklicuje tajne sestanke in daje ljudem navodila, da odpadejo vsi od mene, da celo, da se odpravijo proti Rimu, kjer bi nas pregnali in posadili na papeški prestol. «dostojnejšega» cerkvenega vladarja. Nikogar drugega ne sovražim tako, kakor tega prokletega Savonarolo, toda moja birči ga v Florenci ne morejo najti niti ne morejo odkriti tajnega njegovega skrivališča. Jaz pa pravim, ta Savonarola mora umreti, pa če je on sam Ivan Krstnik!»

«No, bo pa umrl,» odgovori sin Cezar. «Niš brige, oče moj! In oči mu blisnejo, kakor volku. «Cezar ne došežejo vaši poverjeniki, pa če se tudi oče mesece klatijo po Florenci in iščejo, in izvem jaz še danes... še nočoj... in zavem pov, v katerem kotu Florencence se nahaja ta naš dobri sovražnik.»

Zopet pogleda Aleksander VI. svojega sina nezaupljivo, toda mladi kardinal nadaljuje:

«Četudi tega Savonarole še nisem mogel napraviti neškodljivega in mu izpuliti strupenega jezika, so moji ljudje, ki sem jih poslal v Florencio, vendarle imel dober lov. Gotovo se Vaša Svetost spominja bratra Domenika iz samostana Svetega Marka. Ta brat se je bil pred kratkim ponudil, da pojde v dokaz resničnosti naukov Savonarole

* Zgodovinsko dokazana izjava papeža Aleksandra VI.!

akozi plamen, ako ušini katerikoli njegov nasprotnik isto, da dokaže sopen resničnost svojih trditvev.»

«Bedaki!» zamrmra Aleksander jemo. Juan pa pripomni: «Zavidati je treba Savonarolo, da je našel takih pristavev!»

Toda Cezar nadaljuje: «To izkivanje je sprejel neki frančiškan, toda božja sodba se ni izvršila, ker je brat Domeniko naskrat izjavil, da sicer gre v ogenj, da pa hoče vzeti v ogenj sveto hostijo s seboj. Tega fratra so moji ljudje zajeli te dni pred palačo Medicejev v Florenci, vrgli so mu vrečo čez glavo in... evo, danes ga imamo v Rimu. Dovolil sem si, da privedejo tega navdušenega pristaša Savonarole semkaj v naš grad. Ako ukažete, oče moj, bo dečko stal v nekaj trenutkih pred vami. Če pa prepustite meni, da mu malo pretipljem jetra, ste lahko prepričani, da bomo še nočoj vedeli, kje se skriva Savonarola, naš smrtni sovražnik!»

Fanatično veselje je zasijalo v očeh starega papeža. «Hvala ti, Cezare, sin moj! Ti si na najboljši poti, da me rešiš zares velike skrbi!»

«Da, ubogi od vas vedno zapostavljeni Cezar bo to storil,» se smeje sedaj mladi kardinal, «ta revež ima včasih kakšno dobro misel, s katero vam ustreže. Zato boste pa raje svojega ljubljene sina Juana napravili za gospodarja Beneventa in kralja napoliškega... Sicer pa ne govorimo več o tem, krščanska dolžnost nam zapoveduje, da molče prenašamo vsako krivico. Sicer pa, kaj misli Vaša Svetost o fratr Dominiku? Ali naj ga dovedem semkaj? Posebno naglašam, da je treba tega dečka posebno ljubeznivo izpraševati, ker je zagrizen in ne bo hotel ničesar dobrovoljno povedati!»

«Papež se vznemiri in plašno pogleda sina Juana. «Mislim, da bi bilo bolje,» pravi potem počasi, «če prepustimo Cezarja, da se sam na štiri oči

amen! s dečkom, s tem zločinnim fratom... Minulo noč nisem zaspanl očesa, vso noč sem razmišljal o koristih krščanstva in katoliške cerkve. Prosim te, Juan, spremi me v moje sobane... Tebi, Cezar, pa prepustim ta posel...»

S slabotno kretnjo položi starec svoj papeški roko na kardinalovo glavo. Cezar se hlini, kakor da se pokorno priklanja. Papež pa se nasloni na Juanovo desnico in s to oporo zapusti svojo delavnico.

«Bedaki!» zamrmra Cezar za njim, ko sta zapustila sobo. «Ali pa licemerec! Dela se, kakor da res ne ve, da je fratr prišla zadnja ura, ker bo samo v smrtnem strahu izdal skrivališče tega prokletega hujšaka. Toda ta pobožni papež res vedno igra vlogo sodnika, vlogo krvnika pa izroča drugim... O, moj zvesti brat Juan!» nadaljuje Cezar svoje misli in se pri tem peklenko zareži. «Hoho, Judežev poljub sem mu dal na obe lici! Tako ga mrzim, tega molvalaslega bedaka, ki se nikdar ne more odločiti za kakšno podjetje, vedno le čepi za svojimi knjigami, namesto da bi se pobrigal za veličino rodbine Borgijevcev. Sicer pa, pride čas, ko ga potisnem v stran, kakor lutko, ki je odveč in dela napotje. Sedaj pa na delo! Zares je najvažnejše sedaj, da zamašimo usta temu Savonaroli. Res se ne sme več dovoljevati temu fratrju, da še nadalje razkriva razne zločine, s kojimi se je naš oče povzpela na papeško stolico, na kateri se sedaj ni Borgijevci hvalabogu valjamo. Hahaha, zares, lepa rodbina! Do vruga z njim bi rekel, da nisem sam Borgia, ki se je odločil, da bo z vsemi aretisti nebes, zemlje in pekla vzdrževal svojo moč v čast in hvalo naše cerkve.»

Cezar zazvoni s srebrnim zvoncecem. V sobo prihiteli komornik in vpraša go njegovi želji. «Prineci mi vrč vina!» ukaže Cezar. «Jezik se mi kar prijemlje, tako sem žejen, saj še nisem

ničesar salkil, odkar sem se vrnil s lova; tako sem htel, da ustrežem pozivu Njegovi Svetosti. Potem pa pokliči sluge, naj mi dovedejo onega človeka, ki so ga po mojem ukazu spravili semkaj.»

Komornik se nakloni in odide. Kmalu se vrne in postavi pred kardinala velik srebrn vrč, napolnjen s svetlo črnilo.

«Pokusite to vino, dobre volje sem in razpoložen, da vam izkažem posebno naklonjenost!»

«Vaše Prezvišienost je zares dobrotljiva,» se nakloni komornik in brez obotavljanja nastavi vino na usta. Cezar ga je sedaj pozorno gledal, da se prepriča, ali komornik zares pije. Potem pa reče na kratko: «Dobro je, komornik, odidite.»

Pri sobi pa zamrmra: «Vino ni zasitilo, vsaj sedaj še ne!» In se gromko zasmeje. Potem izvleče iz zaseda majhen zavitek in stree v vino nek bel prašek. Vino se je za trenutek zapenilo, potem pa sopen takoj umirilo. Kmalu nato začuje Cezar za seboj korake. Naladno se okrene. Na vodu stoji četvorica njegovih ljudi, med njo pa zvezan, blede, mrkel, mlad frater. Samostančev lice je bilo posnato, mršavo, njegovi lasje povešeni v neredu čez čelo. Kuta mu je bila raztrgana, roki zvezani čez prsi, toda s tako tankimi vezmi, da je na prvi pogled izgledalo, da je samostanec prekril rok v molitvi.

«Napreži!» zapove Cezar svojim ljudem. «Pustite me samega z njim. Če vas bom rahli, porvonim.»

Sluge, vajeni slepe pokorščine, izginijo, kakor bi trenli. Ta čas pristopi Cezar k samostancu, izvleče svoj lovski nož in pristopi tik k žrtvi, ki se strahoma strese.

(Dalje prihodnjik.)

Ali ste že čitali novo številko „NJIVE“?

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Din., vsaki naslednji 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglaš, doplačanje, vsa prebranja do 20 besedi 5 Din., vsaki naslednji 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v mesecih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priročna značka za odgovor.

Službe

Perfektna

stenografska-strojepisna se sprejme v odvetniški pisarni dr. Fran Novaka-dr. Alojzija Kobala, Ljubljana, Dalmatinska ulica št. 3. Plača po dogovoru. 1876

Kompanjon.

Za trgovino z mešanim blagom na prometnem kraju v mestu Slovenije se sprejme takoj kompanjon za večje podjetje in s kapitalom. Naslov in poudbe se pošlje na upravo «Jutra» pod «Kompanjon». 1339

Kot hišnik

želi nastopiti mesto takoj v Ljubljani poročeno brez strok. Ponudbe pod «Hišnik» na upravo «Jutra».

Kupim

Pianino, 1343 klavirje, orkestrijone, godbene avtomate kupujem. — Hotel «Union», soba 79.

Pisalni stroj

z vidno pisavo, dobri ohranjeni, kupimo. Ponudbe na upravnishvo «Jutra» pod «Stroj». 1375

Stroj

za izdelovanje zobotrebcev (Zahnstoher-Maschine) se kupi. Ponudbe s navedbo cene in proizvajalne sile na upravnishvo «Jutra», Celje.

Prodaj

Motorno kolo, 1373 znamka «Puch», 2 1/2 H. P., se radi boleznj prodaj. Naslov pové upravnishvo «Jutra».

Zlata damska ura

z zlato zapetnico se ceno prodaj. Vpraša se v upravi «Jutra». 80/a

Apno.

1286 Prodaj 15.000 kg prvotnega apna po K 150 za kg naložen na vagon postaja Dorje-Mojstrana. — Naslov: Janez Peterneš, Dorje št. 77.

Stanovanja

Stanovanje.

1368 Iščo se stanovanje, tri ali dve sobi s kuhinjo in drugimi pritliklinami v Ljubljani ali v okolici blizu železniške postaje, proti dobri nagradi. Ponudbe pod inš. Koudelka «Promet», tehn. ind. podj., Ljubljana, Miklošičeva c. 4.

Genovska konferenca

toga vprašanja gotovo ne bo rešila, pač pa ga reši lahko kdo izmed naših čitateljev. Ali veste za kako družinsko stanovanje (1 do 2 sobi) ob progi goranske ali kamniške železnice? Iščo ga mirna, solidna stanka. Ponudbe pod «Dom 1922» na upravnishvo «Dopisovanje». 81/a

Gospodična uradnica

iščo mesečno sobo, event. s hrano. Ponudbe pod «Soba», poštneleščice, Ljubljana 1. 1873

Dopisovanje

Akademsko

1346 izobražen gospod iščo gospod ali damo v svrhu skupnih izletov. Narodnost brez pomena. Ponudbe pod «Ljubitelj narave» na upravo «Jutra».

Gospodinja

1369 ne čez 35 let staro, iščo samostojen, ločen, višji uradnik.

Vdove, s primernim, lastnim stanovanjem v Ljubljani,

imajo prednost. V slučaju harmonije in soglasja zakon (po pravoslavni obred) ni izključen. Posudbe s sliko novejšega datuma na upravo «Jutra» pod «Mir po razočaranju». Tajnost zajamčena.

Ženitna ponudba.

Mladenci treznega in marljivega značaja, iščo znanja v svrhu ženitve z neobrazeno ter ista lastnosti devojko in ne nad 22 let staro. Le resne ponudbe, če mogoče s sliko, ki se takoj vrne, je poslati na upravnishvo «Jutra» pod «Srečna bodočnost». Tajnost zajamčena! 1374

Razno

Sprejemom

1372 v delo večje množino blač ali oblek. Prikojim tudi sam. Kje, pové uprava «Jutra».

Elegantna Dunajčanka,

življa, odlična samostojna moč v prvotnem modnem danskem salonu na Stefansplatzu, gre v boljši ljubljanski modni salon, da se pridruži slovensčine. Ponudbe s eventualno hrano in stanovanjem v hiši na upravnishvo «Jutra» pod «Dunajčanka». 1380

Prestovoljna dražba

hišne oprave, knjig in raznih drugih stvari se vrši v četrtek ob 3. uri popoldne na Rešjevi cesti št. 9/I. 1378

Prodaj se posestvo,

obstoječe iz stavbe, dveh njiv, travnika in lepega zelenjadskega vrta, z vodno silo, kjer se lahko usnjarska obrt izvršuje. Tudi za drugo obrt pripravno. — Naslov: Anton Hajaj, Mestnijske, pošta Podplat. 1342

Enonadstropna hiša

z gostilno in trgovino z mešanim blagom, gospodarskimi poslopji, žganjarno itd. na deželi, se po ugodni ceni prodaj. Naslov pové An. zav. Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 1377

Iv. Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2

Šivalni stroji

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linču. Ustanovljena leta 1867. Vezanje potuje brezplačno.

Pisalni stroji

„Adler“.

Geniki zastoj in frater. Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffenrad. 1254 Začasno znižane cene.

Sokolske potrebščine

za člane, članice in naraščaj, kakor tudi suknje za kroj priporoča trvdka A. & E. Skaberné, Ljubljana, Mestni trg 10. 819/6

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug Ljubljana, Resljeva cesta 9. se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. 2009

Kdor hoče kaj prodati

Kdor hoče kaj kupiti Kdor iščo službe itd. — inseriraj v „Jutru“

Naprodaj je

stroj za zdrobljenje čresla, ki se uporablja na parno ali vodno česlo, cena K 18.000.—; bencinmotor 3 H. P., cena K 14.000.—; 3000 komadov popravljenih vreč za poljske pridelke komad po K 14.—, K 16.—, K 18.—, K 20.—.

Jadranska montanska družba

Srbojavi: „Montana“. d. z o. z. Telefon št. 9. Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)

Prodaja in kupuje Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. Eksport na debelo: Import.

Tone Malgaj,

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom preplekane hiše, pohištvo in lakiranje raznih „koles“ v poči, naj se obrne na trvdko stavbni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana, Kolodvorska ulica 6.

Ljubljanski Zvon

za leto 1922.

Pod novim uredništvom pesnika Fr. Albrehta bo novi letnik jako zanimiv in mnogovrsten. Sodelovali bodo najboljši naši leposlovni pisatelji, tudi tisti, ki se zadnja leta niso več oglašali.

Naročnina za celo leto znaša 60 dinarjev in se pošilja na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Prešernova ulica.

JUGOSLOVANSKA UNION-BANKA

preje MARIBORSKA ESKOMPTNA BANKA

Ustanovljena leta 1872

Beograd, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Velikovec

Ekspozitura v Škofji Loki.

Akcijski kapital K 30,000.000

Rezerve K 16,000.000

Izvršuje vse bančne posle

najkulantneje

Domače vesti

Kralj Aleksander predsedniku francoske republike. Iz Pariza poročajo: Zastupitelj Francije je kralj Aleksander predsedniku francoske republike Millerandu poslal brzojavko, v kateri mu zatrjuje, da goji trajno prijateljstvo napram Franciji in njenemu predsedniku, ter zlasti omenja čustva, ki vzbujajo v njem spomine na slavne pokojnike vzhodne vojske. Predsednik republike Millerand je odgovoril, da obžaluje, da ni bil navzoč v Parizu, ko se je tamkaj nahajal kralj Aleksander.

Kralj v Sisku. V tork ob 16-50 se je pripeljal kralj Aleksander z avtomobilom v Sisek, kjer je takoj vstopil v dvorni vlak. Občinstvo je mahoma zvedelo za kraljev prihod. V trenutku je bila zbrana na kolodvoru velika množica ljudstva, kakor tudi šolska mladina z učitelji, ki je zapela narodno himno. Veletržec Teslić je stopil v dvorni vlak in prosil kraljevega adjutanta, naj bi se kralj pokazal ljudstvu. Kralj je takoj ugodil prošnji in mu je narod priredil viharne ovacije, neka devojka pa mu je izročila kito cvetja. Dvorni vlak je nato nadaljeval pot proti Beogradu.

Vasiceva afera. Te dni bo končana preiskava v škandalozni aferi utiljerijsko-tehniškega polkovnika Miodraga Vasića, ki je znan tudi Ljubljancem. Polkovnik Vasić je kot predsednik komisije vojnega ministrstva, ki je bila poslana sivočasno na Dunaj v svrhu nakupa raznega vojnega orožja, skušal podkupiti ostale člane komisije. Vojno ministrstvo je poverilo preiskavo aferi sodniku - polkovniku Ljubi Dabiću, ki se je te dni vrnil iz Ljubljane, vsled česar se bodo vršila sedaj definitivna zaslišanja. Polkovnik Vasić je bil, kakor znano, že vpokojen.

«Glas naroda» zopet izhaja. Po daljšem presledku je začelo v Sarajevu zopet izhajati glasilo demokratične stranke «Glas naroda», ki izhaja sedaj kot tednik vsako soboto.

Prebivalstvo Novega Sada. Po ravnokar dovršenih statističnih podatkih šteje Novi Sad skupno s prišeljci 55.000 prebivalcev, torej več kakor Ljubljana. Največja mesta naše države so torej: Beograd, Zagreb, Subotica, Sarajevo, Novi Sad in Ljubljana.

Spominska plošča narodnemu mučeniku. Okrajni odbor Samostojne kmetijske stranke za radovljanski okraj je sklenil vzidati v rojstno hišo narodnega mučenika Brenceta na Dovjem spominsko ploščo. Povodoma odkritja spominske plošče se vrši narodna slavnost. Dan slavnosti še ni določen.

Važna stanovanjska določba za uradnike. Povodom opetovanih spornih slučajev je ministrstvo za socialno politiko pod št. 69.925 ex 21 izdalo navodilo, da je povsem nepriustno, deložirati državnega namestnika, ki je bil premeščen v drug kraj, iz njegovega dosegljivega stanovanja, ohranjenemu do stanovanja dodeliti drugemu, dokler premeščen uradnik v svojem novem službenem mestu ni dobil za sebe in svoje stanovanja. To navodilo je bilo poslano vsem stanovanjskim oblastem.

Razpisana mesta sodnikov. V področju višjega delnega sodišča v Ljubljani je razpisanih 21 mest sodnikov in sicer: 1 mesto svetnika pri višjem delnem sodišču v Ljubljani, 1 mesto podpredsednika pri okrajnem sodišču v Mariboru, 1 mesto delnosodnega svetnika pri okrajnem sodišču v Mariboru, 1 mesto okrajnega sodnika in sodnega predstojnika pri okrajnem sodišču v Goranji Radgoni, dve mesti okrajnih sodnikov pri okrajnem sodišču v Mariboru in 15 mest sodnikov v Ljubljani, Mariboru Ptuj, Murski Soboti, na Vranskem, v Litiji, Krškem, Cerknici, Črnomlju in v Kozjem. Oddajo se pa tudi sodniška mesta vseh činovnih razredov, ki se morajo izkazati po imenovanjih ali premetitvi ali pa kako drugače tekom razpisa. Prošnje je vložiti do dne 30. maja.

Imenovanja v državni službi. Pri ljubljanski gradbeni direkciji so imenovani: za pomočnika knjigovodje v desetem činovnem razredu računski asistenti Ernest Erjavac, Josip Nabergoj, Valentin Pogačar in Viktor Kovač; za pomočnike knjigovodje v enajstem činovnem razredu pa praktikanti Josip Petercel, Alfonz Turk in Vinko Rakusček.

Nove lekarniške koncesije. Ministrstvo za narodno zdravje je podelilo lekarniške koncesije: mag. pharm. Lovru Juršetu v Podčetrtku, mag. pharm. Ivanu Karmelutiju koncesijo za otvoritev in obratovanje nove javne lekarne v Cerknici pri Rakeku, mag. pharm. Franu Kuraltu pa za otvoritev in obratovanje nove javne lekarne v Ljubljani, s stojiščem ob Gosposvetski cesti.

Smrtna kosa. V Zagorju ob Savi je umrla posestnica ga. Františka Ranžinger, v Gornjem Logatcu pa posestnik in trgovec g. Rudolf Puppis, zvest pristaša demokratične stranke. Blag jima spomin!

Letovišče članov Ferijalnega saveza. Ferijalnemu savezu v Beogradu je Sveti sinod odstopil dve poslopji v samostanih Rakovac in Hruševod na Fruški gori za letovišče dijaške kolonije. Sprejemali se bodo samo bolni dijaki. Siromaški dijaki dobe stanovanje in hrano brezplačno, drugi pa za minimalno ceno.

Z Bleda nam poročajo dodatno k našemu poročilu o kraljevem bivanju na Gorenjakem: Kralj se je vrnil s lova na Mrzlem studencu na Bled v torek ob 8. uri zjutraj. Pred vstopom v dvorni vlak je poklonil kralju v imenu blejske mladine šopek cvetlice mala hčerka hotelirja g. Majcena. Kralj je darilce z veseljem sprejel in se prijazno zahvalil za pozdrav in šopek.

Posojilnicam in hranilnicam v Sloveniji. Prejeli smo: Narodni tenaki savez SSS, slovenski del, je razposlal vsem posojilnicam in hranilnicam pozive, da prispevajo namesto šestitk kraljevi dvojici o priliki poroke ter namesto drugih daril primerne zneske za «Dečji in materinski dom». Vsi denarni zavodi naj se zavežajo, da kar darujejo za ta dom, darujejo sebi, svojemu narodu, našemu podmladku, ki naj ga vzgojimo duševno in telesno zdravega.

Volitve načelnika obrtne zadruga za okraj Laško s sedežem v Trbovljah okrajno glavarstvo v Celju razveljavilo in razpisalo nove volitve, ki se morajo izvršiti v teku 30 dni.

Desinfekcijski tečaj v Beogradu. Dne 1. junija se otvoril v Beogradu desinfekcijski tečaj, ki bo trajal šest mesecev. Od kandidatov, ki se prijavijo za tečaj, bo 30 sprejetih na državne stroške.

Ruski dan. Zbirka za gladujoče v Rusiji, ki se je vršila v nedeljo v Mariboru, je prinesla 28.000 kron. Dne 12. maja se vrši v Mestnem kinu v isti namen predstava.

Poslana služba ob državnih praznikih. Ministrstvo za pošto in brzojav je odredilo, da se naj poslana služba ob državnih praznikih opravlja tako, kakor ob nedeljah.

Največji dosežanj dobitke državne razredne loterije je pri trebanju v ponedeljek zadela št. 999.028. Dobitek znaša 400.000 dinarjev.

«Treznost». Pod tem imenom izhaja v Beogradu kot glasilo društva «Treznost» svoji svrhi primerno urejevan mesečnik ob troških ministrstva za narodno zdravje. Stevilka za mesec maj, ki nam je ravnokar došla, poučen članek dr. Kujundžića «Naše gostilne in kavarn», dr. Hujacića «Alkoholizem», Fedora Mihića «Žrtve alkoholove» in razne druge prispevke. List stane samo 6 dinarjev na leto. Mi ga priporočamo.

Sredstvo proti raku. Kakor poročajo berlinski listi, upajo nemški medicinski krogi, da se je končno vendar posrečilo najti sredstvo, s katerim bo mogoče trajno izločiti težko bolezen: raka. Ruski zdravnik dr. Pavločij, ki že od prevrata v Rusiji stalno živi v St. Gallenu v Švici, je s pomočjo infekcije belih miši z bacilom raka iznašel preparat, katerega je dal ime «Carcin». Ta preparat se je izkazal kot nedosegljivo sredstvo pri mnogih brezupnih slučajih te bolezni. Da omogoči čim številnejšo uporabo tega preparata, dal je dr. Pavločij svojo zalogo na razpolago švicarskim zdravnikom in bolnicam, da ga uporabljajo v svojih, kadar ni mogoča operacija. Zdravniki upajo, da je s tem izumom storjen v serološki terapiji velik korak naprej.

Zdravstveno stanje v Ljubljani. V dobi od 30. aprila do 6. maja se je v mestni občini ljubljanski narodilo 31 otrok, med njimi 1 mrtvorojenec, umrl pa je 8 moških in 12 žensk, skupaj torej 20 oseb in sicer 9 za jetiko, 2 za življenjsko slabostjo, 2 za srčno hibo, po 1 za pljučnico in za -ikom, 1 vsled slučajne smrtne pookdbe in 4 zaradi drugih naravnih smrtnih vzrokov. Na nalezljivi bolezni je v tej dobi obtelela samo 1 oseba in sicer: na škrlatici. Oddana je bila v bolnico.

Bedni socialni položaj slovenskih igralcev. V št. 31 «Gledališkega lista» objavlja «Udruženje gledaliških igralcev» v Ljubljani pismo vsem ljubiteljem in obiskovalcem gledališča, v katerem opisuje bedno socialno stanje celokupnega članstva Narodnega gledališča v Ljubljani in zastopavljajo napram tovaršem v Zagrebu in Beogradu, ki prejemajo redno vse zakonite doklade kot državni nastavljenici, dočim člani ljubljanskega gledališča kljub ponovnim intervencijam pri merodajnih činiteljih doklad se dosedaj niso dobili izplačanja. Pomanjkanje posameznikov je že tako kritično, da si celo že prve moči iščejo privatnih služb in je nevarnost, da postanejo naši igralci popolnoma apatični. Pismo izraža končno nado, da se bo novemu upravniku posrečilo odpraviti krivice, ki se gode članom ljub. gledališča, sicer nastopi katastrofa.

Občni zbor društva finančne kontrole. Poročajo nam: Dne 7. maja se je vršil v Celju v mali dvorani «Narodnega doma» občni zbor društva finančne kontrole ob nepričakovano obilni udeležbi članov iz vseh delov Slovenije, celo oddaljena Belokrajina se bila zastopana. Na dnevnem redu je tudi bila volitev novega odbora in je bil «per aclamationem» izvoljen stari odbor z nekaterimi novimi odborniki. Natančno poročilo izide v strokovnem glasilu. Z zadovoljenjem moramo zabeležiti dejstvo, da se noben zbor ali sestanek ni tako dobro uspel, kar kaže na solidarnost in vzajemnost, ki vlada med finančno kontrolo.

Smrt v vodi. V nekem studencu v prekmurskih Bodomih so našli mrtvega Mihaela Gumilarja, delavca iz Radovca. Studencec se nahaja v hosti, kamor se sploh težko pride. Kako je Gumilar utonil, ni znano.

Štavlje gasilnega društva v Trbovljah. Poročajo nam iz Trbovlj: V nedeljo, dne 7. majnika, je bil v Trbovljah v vsakem oziru krasen dan. Veselili se ga nismo samo mi, ampak slavnostno je bila razpoložena tudi vsa narava, ki je iz polnih pluć dihala sladki vonj duhtečih cvetlic. Zarko spomladansko solnce je gledalo na izredno slavo «Gasilnega društva v Trbovljah», ki je ta dan vršilo častno in prijetno dolžnost, da odkljuje svojega 40 letnega člana g. Frana Kajtna, občinskega tajnika v Trbovljah. Domače društvo in mnogi gostje-gasilci iz okolice so prikorakali dopoldne ob 10. uri v velikem sprevodu s tremi praporji in rudniško godbo na čelu na glavni trg pred cerkvijo, kjer je na prostem opravil slovesno mašo domači župnik, ki je imel na gasilce tudi lep govor. Med mašo je svirala rudniška godba pod vodstvom kapelnika Drakslerja. Nato so korakala vsa društva in mnogobrojno občinstvo pred gasilski dom, kjer je v vznešenem govoru slavil častni član društva ravnatelj Gustav Vodušek zaslužno odklonjance g. Kajtna kot zvestega, požrtvovalnega 40 letnega delavca na polju gasilstva, kot desno roko nenadomestljivega umrlega načelnika g. Ivana Kramerja in kot 30 letnega vestnega in neumornega uradnika in občinskega tajnika trboveljske občine. Po iskrenih čestitkah vseh navzočih društvenih načelnikov je bila g. Kajtni izročena krasna diploma, delo rudniškega uradnika Majnika. Nato so defilirala vsa društva z godbo na čelu pred našim slavljencem, ki je bil do solz ginjen. Tudi mi njegovi prijatelji in soobčani želimo odklonjancu še mnogo let, katere naj krepak, zdrav in vesel med nami preživi. Slava možu — dela!

Pogreb ponesrečenih rudarjev v Trbovljah se je izvršil z veliko slovesnostjo in ob ogromni udeležbi prebivalstva. Ob odprtem grobu so se poslovili od ponesrečenec pevec z lepo žalostinko, godba pa jim je zaigrala v slovo otožno skladbo. V imenu Zveze rudarjev je govoril g. Rafanelli, čigar govor je navzočega župnika tako vznemiril, da je smatral za potrebno nanj odgovoriti, tako da ni dosti manjkalo, pa bi bil nastal ob odprtem grobu političen šhod.

Z Jesenic nam poročajo: Ni se še posušilo črnilo na poročilih o nekrščanskem postopanju cerkijanskega župnika, ki je iz gole strankarske zagrizenosti odrekel cerkveni pogreb umorjenemu Sokolu, že se je zgodil podoben slučaj na Jesenicah. Na tragičen način je končal svoje življenje navdušen in marljiv Sokol Alojzij Trošt, poslovodja tukajšnje Gospodarske zadruge. Dasi je bilo več kot verjetno, da je storil svoj obupen čin — pogнал si je kroglo v srce — v hipni blaznosti, so mu vendar vkljub vsem prošnjam trdovratno odklonili cerkven pogreb. Zato pa so mu priredili tem lepki pogreb njegovi sokolski bratje in sestre, ki so se zbrali z Jesenic in Javornika v nedeljo popoldne, da spremeljajo skupno z mnogobrojnimi drugim občinstvom pokojnika na njegovi zadnji poti. Člari vadijskega zbora so preneli krsto med sokolekim špalirjem iz mrtvašnice k grobu, kjer se je poslovil od brata Trošta podstarosta jeseniškega Sokola Ravnika, pevec so mu zapeli v slovo «Vigred se povrne» in «Nad zvezdami». Ako bi bili duhovni gospodje slišali opazke, s katerimi so se razhajali udeleženci pogreba, bi pač uvideli, kako slabo uslugo so naredili veri in cerkvi s svojo trdovratnostjo. Ni boljše agitacije za geslo «proč od Rima», kakor je tako postopanje.

Nevarna vohun. V Koprivnici na Hrvaškem je aretirala policija pred kratkim nevarnega madžarskega vohuna, ki je nameraval prepotovati Vojvodino in tudi Srbijo in razširati protidržavno propagando v naši državi. Pri preiskavi so našli pri njem tako obtežilen material, da je bil vohun takoj z močnim spremetvom prepeljan v Beograd in izročen tamkaj oddelku notranjega ministrstva za zaščito države. O rezultatu zasliševanja, kakor tudi o imenu vohuna, se varuje za enkrat še tajnost. Govori se samo, da je njegova mislija delovala na obnove vidovdanskega atentata.

Ljubavna tragedija v Trstu. V torek popoldne se je v hotela Vanoli v Trstu odigrala ljubavna tragedija. V Pulju službujoči poročnik Lorenzo Cappanija in njegova spremljevalka, sta najela v omenjenem hotelu sobo. Kmalu nato sta se slišala iz sobe zaporedoma dva strela. Neoznan poročnik je pogнал svoji spremljevalki kroglo v prsa, potem pa nameril samokres proti sebi in si pogнал kroglo v prsa. Oba sta smrtonesno ranjena. Prepeljali so ju v bolnico. Kakor se je dognalo, je poročnikova spremljevalka omožena Elza Wahl iz Pulja. Ker okoliščine niso dopuščale, da bi se vzela, sta sklenila, da gresta prostovoljno v smrt.

Nasilen ubegli kaznjeneec. Iz moške kaznilnice v Mariboru je pred kratkim pobegnil kaznjeneec Ivan Kampi, ki se od tedaj potika po mariborski okolici. Včeraj so ga opazili na Teznu z njegovo ljubico Marijo Bratuša iz Kamnice. Nahajala sta se v Rotovi gostilni. Orožniška postaja v Teznu je bila o tem takoj obveščena. Proti večeru sta bila odposlana dva orožnika, da aretirata Kampi. Ko pa sta stopila v gostilno, je Kampi nenadoma oddal dva strela iz namokresna in je bil orožnik Franc Škerlec težko ranjen. Nasilnemu kaznjencu se je posrečilo pobegniti, aretirana pa je bila njegova ljubica. Ranjenega orožnika so prepeljali takoj v bolnico.

Nesreča. Helena Starč, pekova žena iz Florjanske ulice v Ljubljani, trpi te dalj časa na protinu. Da bi si olajšala bolečine, se je šla kopat v «Sionovo» parno kopel. Vseled bolezn pa ji je spodrinilo in je padla tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo. Zanimivo je, da si je pred nekaj tedni zlomila isto nogo, ko je padla doma v prodajalni.

Nesreča na svatbi. V vasi Briše pri Litiji so praznovali ženitovanje. Kakor običajno, so hoteli prihod svatov naznati s streljanjem. Posestnik Alojzij Razpotnik je počastil prihod svatov s strelom iz puške. Toda, komaj je sprožil, se je cev razletela in mu je naboj strgal levo roko.

Nogo si je zvil. Marija Golob, dekla iz Palov pri Kamniku, je nesla na glavi škaf vode. Na potu se je spodtaknila ob neki kamen, padla na tla in si zvil desno nogo.

Objave

Abonentom Narodnega gledališča v Ljubljani. Vsi abonenti, kateri se še niso zgledali v knjigovodstvu Narodnega gledališča, da se jim izroče nove izkaznice za poletni abonma, se opozarjajo, da to store do 15. maja, ker se jih drugače ne smatra za abonente poletnega abonmaja.

Slovensko planinsko društvo sklicuje svoj izredni občni zbor dne 26. maja ob 8. uri zvečer v Ljubljani v dvorani Mestnega doma. Dnevni red: Poročilo glede posečanja obmejne gorovja, sedaj oviranega po pograničnih četah. 2.) Poročilo in sklepanje glede pravil za prevoz Jugoslovanskih planinskih društev. 3.) Poročilo glede doma v Kamniški Bistrici. 4.) Raznotherosti.

Za «Dom kraljice Marije» so darovali lesna trgovina Dolenc-Hudovernik Javornik 30.000 K, trvdka Skaberne 10 tisoč K, Zintni zavod 10.000 K, družba «Tekstilija» 10.000 K, občina mesta Kranj 10.000 K. Slovenci, Slovenke, posnemajte!

Predavanje o morju. Udruženje dalmatinskih akademikov v Ljubljani vabi vsa javnost na predavanje vseučiliškega profesorja dr. Jovana Hadžija «o morju». Predavanje se vrši v fizikalni dvorani moškega učiteljskega (Resljeva cesta) v četrtek, dne 11. maja točno ob osmih zvečer, ter bo spojeno s skloptičnimi slikami. Posebno se priporoča udeležiti se mladini, da se udeleži zanimivega predavanja, s katerim bo spoznalo važnost in lepoto našega morja.

Sedmo javno predavanje Zvonimira Bernota, glavnega urednika «Napreja»: «O politiki. Njen razvoj od sedanje oblike». Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Petek, 12. maja 1922. Velika dvorana Mestnega doma v Ljubljani. Začetek točno ob 20. konec najpoznejše ob 22. — Sedeži v I. vrsti po 5 Din, v II. — VI. vrsti po 2 Din, v VII. — X. vrsti po 1 Din. Stojlišče 50 par.

Cepljenje koz v Mariboru se bo vršilo po sledečem redu: za I. okraj dne 15. maja v dekliški šoli v Miklošičevi ulici; za II. okraj dne 16. maja v telovadnici dekliške šole v Cankarjevi ulici; za III. okraj dne 19. maja v telovadnici dekške šole v Samostanski ulici; za IV. okraj dne 17. maja v otroškem vrtcu v Erjavčevi ulici; za V. okraj dne 20. maja v dekliški šoli na Ruski cesti. Začetek vselej ob pol desetih popoldne. Prinesiti je k cepljenju vse otroke, stare nad štiri mesece, ki niso še bili cepljeni, ali pa so bili cepljeni brez uspeha.

IZJAVA IN VPRAŠANJE.

Namesto da bi v «Slovencu» dotičnik, ki me je povodom pomotne obsodbe v svoji nečestnosti oblatil iz zasede, mojo opravištev, ki je indirektna njegova obsodba, lojalno zabeležil, je toli nesramen, da kliče izza ploča brez podpisa (pod zares primernim naslovom: «Tudi junaštvo» na korajžo).

V tel svoji smelosti se pritožuje, da sem bil oproščen vkljub temu, da sem krivično in brez podlage obdolžil g. dr. Natlačen kaznjivega dejanja. Izzvan po tej predrznosti ga prosim, da mi odgovori na sledeče: Ali je res svoj čin z dr. Natlačen v znani kazenski pravdi z nadučitelj Lapajneti proti «Slovencu» hodil okoli priči — negodnih šolarčkov po Cerkijah — in jim stavil tudi pred sodiščem zabranjena sugestivna vprašanja: «Kaj ne, da je nadučitelj tako rekel», in je-li dobil za to primerno lekcijsko na javni porotni razpravi tako od g. predsednika, sedaj zbor od tovariša dr. Žirovnika? Ali ne, da je g. sodnik v Zuzemberku zopet v drugi pravdi izrecno ugotovil, da je zadobil pozitiven utis, da so bile priče, ki jih je navajal v neki pravdi, pripravljane in je to tudi v sodbi ugotovil? Ali je res, da v tej pravdi proti meni niso prevzeli zastopstva dostojni kolegi in stranki, ali pa je smatral g. dr. Natlačen za najbolj vrednega svojega zastopnika, tistega značajnega dr. Pegana, bivšega «Savana» in «Sokola», ki je na znani «junaški način» napravil denunciacijo zoper tovariša in sošolca notarja Carlja ter na ravno tako junaški način «zagovarjal» kmeta Brenceta? In končno: v kateri zvezi je isti junaški z. z anonimno junaško notico v zadnjem «Slovencu»? In ali bi ne bilo bolj pametno, da je, če že res ni mogel dostojno zabeležiti opravištilne sodbe, — rajše molčati? — Sicer pa se mu nudi najlepša prilika spraviti stvar pred forum, ki ni porota in od katerega je zajamčena najobjektivnejša sodba tako meni kakor njemu.

V Ljubljani, dne 6. maja 1922.
Dr. Jos. C. Oblak, odvetnik.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 24 — 24,25, Bukarešt 49, Milan 367 — 370, London 299 — 309, Newyork 67.50 — 69, Pariz 612 — 625, Praga 132 — 132,50, Švica 1330 — 1350, Dunaj 0.80 — 0.8225, Budimpešta 9.15 — 9.25, valute: dolar 68 — 68.75, avstr. krone 0.85 — 0.875, napoleoni 200, marke 25.50 — 27, leji 50. lire 355 — 365. Banka za Primorje 165 — 175. Trg. obrtna banka 62.50. Brodska banka 82.50 — 87. Hrvat. eskomptna banka 187 — 190. Jadranska banka 315. Jugoslovanska banka 112 — 112.50. Ljub. kreditna banka 227. Slovenska banka 120 — 122. Praštediona 1160 — 1170. Rečka pučka banka 110 — 112. Slov. eskomptna banka 170. Srpska banka 177.50 — 178. Eksploatacija drva 135 — 140. Dubrov. parob. družba 1375 — 1400. Goranin 155. Narodna šumska industrija 140. Našička industrija drva 123 — 125. Gutman 320. Slavonija 133 — 135.50. Union 725. Ljub. strojne tovarne 215. Trbov. prem. družba 250.

Beograd, devize: Berlin 23.50, Budimpešta 9.10, Rim 352, London 300, Newyork 67.50 — 67.70, Pariz 614, Praga 132, Curih 1325, Dunaj 0.82.

Dunajska borza ni poslovala. **Praga, devize:** Berlin 18.35 — 18.75, Curih 106.22 — 106.26, Milan 280.50 — 283.50, Pariz 482.50 — 484.50, London 234.50 — 236.50, Newyork 52.70 — 53.30, Beograd 75.75 — 76.75, Sofija 38.85 — 39.65, Dunaj 0.5087 — 0.7087, Varšava 1.204 — 1.404, Budimpešta 6.624 — 7.624, valute: marke 18.35 — 18.75, švicarski franki 1017 — 1021, lire 277.50 — 279.50, franc. franki 495.50 — 499.50, funti 233.50 — 235.50, dolarji 52.574 — 53.174, dinarji 75.75 — 76.75, levi 36.60 — 37.40, avstrij. krone 0.57 — 0.77, polske marke 13.05 — 14.05.

Curih: Berlin 1.80, Newyork 518, London 230.5, Pariz 47.14, Milan 27.55, Praga 9.85, Budimpešta 0.67, Zagreb 1.85, Varšava 0.13, Dunaj 0.0625, avstrij. krone žig. 0.0637.

Berlin: Italija 1530.10 — 1560.96, London 1264.40 — 1267.60, Newyork 288.14 — 288.86, Pariz 2601.70 — 2601.83, Švica 5480.60 — 5494.40, Dunaj 3.304 — 3.344, Praga 542.30 — 543.70, Budimpešta 36.85 — 36.92, Sofija 211.70 — 212.30.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».

Življenje človeka.

Poljudna anatomija, biologija, fizilogija in zgodovina razvoja človeškega rodu.

Znana založba «Kosmos» v Stuttgartu je pričela izdajati v posrednih zvezkih večje delo pod gorajšnjim naslovom, prirejeno poljudno znanstveno, povsem točno in s bogatimi ilustracijami, materialom. I. del obsega fiziko življenja, II. in III. del sestava našega telesa, IV. del živje, čutila, spolne žleze in sklepi pregled: Od zibel do groba.

Prvi del obsega 9 zvezkov po K 21.60, celi I. del enotno bo stal okroglo 200 K, k čemur se prišteje še poštnina.

Naročila sprejema in pošlje interesentom na zahtevo brezplačne prospekte

knjigarna Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg, Ljubljana, Miklošičeva cesta 16.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 10. maja 1922. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	763.6	13.6	brezvetra	del. obl.	—
Ljubljana	14.	769.8	20.2	jug.	več obl.	—
Ljubljana	21.	768.6	14.8	jug. vzh.	več jasno	—
Zagreb	7.	769.4	16.0	brezvetra	pol obl.	—
Beograd	7.	762.1	16.0	brezvetra	—	—
Dunaj	7.	764.0	12.0	sev. zap.	več obl.	—
Praga	7.	—	—	—	—	—
Laomost	7.	764.8	12.0	brezvetra	več obl.	—

V Ljubljani barometer pada, temper. visoka. Sonce zahaja ob 4.30, zahaja ob 19.22.

Devetstopetnajsto

Tragedija naroda.

Demon gladi bñe s svojimi krili nad procesijo beguncev. Ze v Prištini poslednji čas ni mogel nihče več dobiti kruha ali moke. Prvi, ki so pritisnili na pekarne in prodajalnice, so izropali, kar je še bilo blaga, in vsi drugi so se vračali obupani, prodani strašnemu gladi. Ze tedaj sem čul besede: Dva dni še nisem zavžil ničesar. Nekateri srečneži so si iz državnih zalog vzeli seboj moke, in še dolgo časa bodo varni pred gladom. Šele v albanskih planinah in na jadranskih obalah jih bo s svojimi suhimi in koščnimi rokami zagrabil glad ter prepričal vse, ki so se rešili, da še ni konec bolesti. Vojaki rekruti, ranjenci, ujetniki, nesoč seboj edino breme, namreč svojo golo dušo, so se vlekli poleg ceste in v njih ugaslih pogledih se je pričel vneti čuden plamen divjaštva, kadarkoli so zagledali hlebec kruha. Srečal sem jih na potu, te nesrečnike, kako so jedli zelene glave, oropane v skednjih, kamor so se zatekli med potom, in padli nanje kakor skakavci. Posušene melone so grizli, in štorže koruze so luščili s svojimi gladnimi zobmi.

Dejal sem vojaku, ki je iz poginulega vola rezal kose mesa:

«Zbojš, prijatelj, nikar. Živina je poginila.»

«Kaj bom iz živega rezal meso?» me obšine s mrkim in sovražnim pogledom.

«Res je, toda kdo ve, zakaj je poginil. Psi so ga že ogrižli.»

Še enkrat me pogleda s strašnim pogledom in zarenči nad menoj:

«Hodi dalje in se brigaj zase. Če morejo psi, tudi jaz lahko. Ni razlike med menoj in psom. On lačen in jaz lačen. On hoče živeti in tudi jaz. Če nam ne dajo jesti, moramo na tak način.» Zgrozilo me je in hitel sem dalje.

Ko sem jutraj, sedeč na štoru, izvelkel kosce kruha, je pristopil k meni stari čiča in mi blagodušno dejal:

«Nikar sinko, ne jej tako očitno! Vidiš, kako te gledajo lačni? Bog ti je dal kosce kruha, skrij se in pojel ga na tihem.»

«Pa zakaj?»

«Bolje bo, bolje, ti ne veš, kaj je gladen človek. Huiši je od zveri. Ta te raztrga in zadovolji svojo lakoto, a gladen človek te sovraži.»

In res sem v tem trenutku dvignil glavo in zagledal pred seboj poglede lačnih in tlečo mržnjo v njih.

55

Toda slika gladi še ni bila tako strašna, dokler sem jo opazoval med pojedinci, šele tedaj, ko so pričeli mimo nas prihajati tisoči in desetisoči, katerim je demon gladi povzročil blede lica, sem se zgrozil do duše.

Brezbrežne vrste gladnih otrok so se pričele vleči mimo nas. Po štiri in štiri, vojaško odrejeni, a brez vsakega vojaškega zadržanja. Hodili so mimo nas dva, tri dni. Vse na cesti je obstalo, da pusti naprej brezštevne vrste.

Mladi kot rosa so bili ti otroci, nad ustnicami ni še dahnili mah, odtrgani od mater in hiš so se podali na pot trpljenja in stradanja. Štiridesettisoč otrok je odšlo na beg po zapovedi, da bi jih ne zgrabili sovražniki, ker bodo morali marca meseca, prihodnjega leta postati rekruti. Strašna cesta brez od-mora, slaba hrana je izpila to deco in ugasnil je blagi otroški pogled na njih ustnicah in zatemnil vedrino oči. Edini ostanek mladosti so njih uboga telesa, nerazvita prsa. Omahujoči korak, ter ugasli pogledi, sklonjene glave, težka bolest, zapisana na njih licih jih izpričuje za starce sedemnajstih let. Trpljenje jim je stisnilo ledja baš tisti čas, ko se mladost ponosno raz-vija in mlada moč vre v njih kakor v mladi jablani. V teh letih se v njih dušah, polnih otroške ljubezni prične prebujati novo čustvo in novo spoznanje, da je še drug pogled na svetu, tako topel in ki more tako razgreti mlado kri, kakor materinski. Še včeraj so sedeli ti otroci na plotovih in od tam opazovali kolo mladeničev in devotk in komaj pred kratkim so skočili iz plota, polni sramu, se pritisnili v kolo in ko so njih prsti objeli pas devotke, so zagoreli in jih pekli kakor žerjavica. Ti otroci so se držali še vedno materine roke in te so jih spremljevali pred desetimi, petnajstimi dnevi, ko je do-spela zapoved. Težkega srca, še težje so romale z njimi, kakor so njih starejše brate poslale na fronto.

«Kako boš dete samo v svet? Ali se boš znalo paziti, ni-kamor še nisi prišlo iz hiše? Pa kaj, zapoved je zapoved.»

Materam je olajšala razstaneč edina uteha, da je tako bolje, da jih vzame država v svoje okrilje in reši pred sovražnikom.

«Pojdi, pojdi, sinko, beži pred nesrečo! Kralj te kliče, on te bo varoval tudi meni, tvoji materi.»

Pogača so jim dale seboj s lahkim srcem, da jih čaka kra-ljevi hlebec in državna brigada.

«Bog zna, če se kdo briga za te otroke,» me vpraša sve-čenik, ki je stal poleg mene, pričakujoč, da mine žalostna procesija.

«Seveda se brigajo,» mu odgovarjam.

«Hm, brigajo,» me pogleda začudeno. «Glej, kako je že prvi korak zarisal srage gladi na njih licih. Kaj šele bo.»

«No, sedaj še ni bilo mogoče v teh nerednih razmerah, toda v Prizrenu se bo vse uredilo. Gotovo!»

Ko sem v tem trenutku poizkušal braniti malomarnost, s katero so odtrgali te otroke od njih mater in so jih prepustili

nezgod, nisem niti slutil, da so vsi ti otroci na smrt obsojeni, ko pridejo v albanske planine. Tamkaj bodo umirali od gladi in mraza, se davili od blata in ne bo nikogar, ki bi utrl posled-nje srage na njih čelu. Nisem slutil, da bo od 40.000 srbskih otrok čez mesec dni poginilo 36.000 v sneženih zametih in smrdljivih kotanjah. Srbija je žrtvovala celo svojo generacijo, kakor nepotrebno meso.

Pravim, da nisem slutil, ko so se vlekli mimo mene ta uboga in blede lica v brezbrežnih vrstah, da gredo na golgato, in da je krščanstvo napram Srbstvu tako siromašno na žrtvah. Dvatisoč let slavimo in objokujemo 40 mladeničev mučenikov, ki jih je krščanstvo v nekaterih vekih žrtvovalo, a mi smo vrgli na žrtvenik 40.000 mučenikov.

Žalostno se ozirajo ti mučeniki na nas, stoječe poleg ceste. Kdo bi si mislil, da je to poslednji pogled, na smrt obsojenih. Toda bil je nekdo, ki je to slutil. Poleg ceste je sedela na kamnu črno oblečena gospa, ki sem jo videl o oni strašni lipjan-ski noči. Spremljala je s topim pogledom te otroke bodoče Srbije in nihče ne bi mogel popisati bolesti njene duše. V tem pogledu je trepetala predslutnja, ki jo mora občutiti samo mati, ko vidi odhajati otroka v smrt.

Ze v Prištini mi je dejala mati, izgubivši svojega sina.

Prišel je, pravi, nekolkokrat domov in kadar je odhajal ali odhajal, sem ga pozdravljala in spremljala lahke duše. Trpela sem, pa nisem slutila. Poslednjič, predno je poginil, pa sem ga spremljala s težko dušo. V prsih me je nekaj stisnilo, odkrhalo se je in srce je zatrepetalo. Slutila sem.

Pogled te gospe, spremljajoče dolgo procesijo otrok in mučenikov, je materinsko slutil nesrečo, čeprav je bila še daleč, daleč. Plaval je njen pogled, kakor tožba matere nad otrokom, ki se je zgrudil pred njo.

Bežal sem, da ne vidim njenih oči, a v tem trenutku sem se srečal s pogledi 40.000 srbskih mater in vstalo je pred menoj 40.000 kletev, ki bodo liki zločesta jesenska slana pala na lavorjev venec naše slave.

Drvel sem, da zbežim čim dalje, toda naenkrat se je pred nami nekaj ustavilo. Dolgo smo čakali. Nič nenavadnega ni to, le čakati je treba, da se pomakne sprevod, in vendar je strašno za človeka sredi blata se prerivati med množico.

«Pa vendar ne bomo čakali do večera?»

«Udarimo kar čez njive.»

«Ne moreš, blato je, zagaziš.»

«Pa kaj vraga je tam spredaj, da se ne premakne.»

Naposled je narednik, ki je razjahal, da se odpočije konj, zopet skočil v sedlo in pognal naprej. Dolgo je trajalo, da se je prerinil do kraja, kjer se je ustavil sprevod. Skoro smo že izgubili potrpljenje.

(Dalje prihodnjik.)

!! Unterwood !!

plealni stroji so najboljši

Zahtevajte ponudbe!

THE REX CO.

LJUBLJANA

Tel. 268 — Gradišče št. 10. — Tel. 268

!! Opalograph !!

razmnoževalni aparati so svetovnoznani

Zahtevajte ponudbe!

Ustanovljeno leta 1896.

Ustanovljeno leta 1896.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.

Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51). — Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Odprema vsake vrste blaga.

Specialna odprema živil, žive in zaklane živali v katerikoli kraj.

Kajstarejša pleskarska in ičar-ska delavnica IVAN BRICELJ, Dunajska cesta 16, se priporoča. Izvršitev točna, cene amerne.

Smrekove in jelove hlode

Kupim takoj v vsaki množini in debelosti v dolžini od 4 do 16 m. IVAN ZAKOTNIK, mestni tesarski mojster, parna žaga, LJUBLJANA, Dunajska cesta 46.

Več tesarjev in tesarskih predelavcev sprejme

takoj IVAN ZAKOTNIK, mestni tesarski mojster, parna žaga v Ljubljani, Dunajska cesta št. 46.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir in mestni stavbenik Ljubljana, Gradišče 13. Stavbno podjetje in tehniška pisarna za betonske, železo-betonske in vodne zgradbe, arhitekture ter vsakovrstne vi-soke zgradbe. 311 Izvrtitev. Projektiranje.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

I^a čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov:

3013

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Munška ulica 19.

Transjugo d.d.

ZAGREB, Mažuraničev trg 3
Telefon broj 27-60
Brzjavni: Transjugo

Filijala: Beograd, Kosmajska 16
Ispostave: Osijek, Široka ulica 8,
Subotica kod Pinković
i drug i Skoplje

Dobavlja

najjeftinije

traverze, željezo, eksere (čavle),
vapno, cement, gips, trstiku,
drot, daske i sav gradjevni
materijal

1244

MENJALNICA
v Prešernovi ulici šte. 44/46
prodaja in kupuje
vse vrste valut po najugodnejših cenah.
Reicher & Turk.

V trgovini
O. Bernatović
Mestni trg 5

se dobe še po jako nizki ceni:

moške obleke	od 160 Din naprej
Raglan	od 250 Din naprej
moške hlače	od 80 Din naprej
damski plašči	od 150 Din naprej
damski kostumi	od 180 Din naprej
damske modne obleke	od 200 Din naprej
damska krila	od 60 Din naprej
in bluze	od 30 Din naprej

Spomladne novosti vedno v zalogi.

877

M. KUŠTRIN
LJUBLJANA

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in na debelo. Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pnevmatike. Slavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz tovarne „WALTER MARTINY“ Na razpolago je hidravlična stiskalnica za montiranje polno-gumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta šte. 2.

Telefon šte. 588.

Brzjavni: Kuštrin Ljubljana.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta šte. 20.

Telefon šte. 470.

Maribor, Jurčičeva ulica šte. 9. Telefon št. 183.

Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.